

Situační a výhledová zpráva

ZELENINA

Prosinec 2012

Vydává Ministerstvo zemědělství

Odbor rostlinných komodit MZe

Autorka:

Bc. Irena Buchtová

MZe

Ředitelka odboru rostlinných komodit:

Ing. Eva Divišová

MZe

Zdroje informací, zpracovatelé podkladů:

Český statistický úřad, Praha

Generální ředitelství cel, Praha

Ministerstvo financí, Praha

Ministerstvo zemědělství, Praha

Státní zemědělský intervenční fond, Praha

Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Brno

Zelinařská unie Čech a Moravy, Olomouc

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha

Rynek owoców a warzyw, Polsko

Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava

Autorka touto cestou děkuje za spolupráci všem uvedeným organizacím a jejich odborným pracovníkům.

OBSAH

Úvod	3
Souhrn	3
Zásahy státu a opatření EU u komodity zelenina	5
Evropský trh	35
Pěstování zeleniny v ČR	37
Integrovaná produkce zeleniny v ČR	45
Skladovací kapacity v zelinářství ČR	46
Zpracovatelský průmysl v ČR	46
Spotřeba zeleniny v ČR	52
Cenový vývoj zeleniny v ČR	54
Zahraniční obchod se zeleninou v ČR	55
Přehledy o užití zeleniny	58
Přílohy	
- č. 1 - Přehledy zahraničního obchodu ČR se zpracovanou zeleninou	59
- č. 2 - Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR	63
- č. 3 - Důležité kontakty	64

ÚVOD

Předkládaná zpráva navazuje na Situační a výhledovou zprávu „Zelenina“, která byla vydána v prosinci roku 2011. Cílem této Situační a výhledové zprávy je informovat o situaci v zelinářském sektoru, dále o změnách a základních pravidlech, týkajících se společné organizace trhu u komodity zelenina. Použité informace jsou zpracovány podle dostupných informací k měsíci říjnu 2012, není-li uvedeno jinak.

Situační a výhledové zprávy jsou pro všechny podnikatelské subjekty k dispozici na internetové adrese: <http://www.eagri.cz/>, navigace – zemědělství, rostlinné komodity, ovoce a zelenina, situační a výhledové zprávy.

SOUHRN

Rok 2011 lze z hlediska pěstitelských podmínek hodnotit jako optimální, pro plodovou zeleninu dokonce jako nejlepší rok za posledních deset let, avšak z ekonomického hlediska byl pro pěstitele zeleniny nepříznivý. Počasí v jarním období umožnilo pěstitelům založit porosty včas a kvalitně. Slunečné počasí a optimální rozložení srážek za občasného využití doplňkové závlahy umožnilo zdárný vývoj porostů a brzkou sklizeň zeleniny v nejvyšší kvalitě. Plynulý odbyt zeleniny na trhu skončil začátkem června 2011, kdy nastaly značné problémy zejména pěstitelům listových salátů, paprik, rajčat a salátových okurek, které způsobila krize v důsledku rozšíření smrtelné nákazy způsobené bakterií *E. coli* v Německu. Mediální tlak a následná panika obyvatel byly příčinou náhlé ztráty zájmu spotřebitelů o konzumaci čerstvé zeleniny, což způsobilo

rovněž propad cen zelenin téměř na minimum. Tato situace se vracela pomalu do normálu až po 2 – 3 měsících.

V roce 2011 došlo k nárůstu pěstebních ploch zeleniny na 14 108 ha (tj. meziročně o více než 5 %). Zvýšily se především plochy pro pěstování celeru, kapusty, kvěťáku a hlávkového zelí. Vzhledem k příznivému průběhu počasí i v závěru pěstitelské sezóny byly výnosy v porovnání s rokem 2010 vyšší. Podle údajů ČSÚ vzrostla produkce zeleniny o 27 % v porovnání s velmi slabou sklizní předchozího roku a dosáhla 277,6 tis. t. K největšímu nárůstu produkce došlo zejména u hlávkového zelí, rajčat, kapusty, cibule a mrkve.

Ceny zemědělských výrobců zeleniny (CZV) v roce 2011 se po zvýšení v předchozím roce snížily o 24 %, a to téměř u všech sledovaných druhů. Spotřebitelské ceny v porovnání s rokem 2010 rovněž klesly, avšak proti CZV podstatně méně. Nejvíce se spotřebitelské ceny snížily u salátových okurek, cibule a kvěťáku.

U nákupu zeleniny pro zpracovatelský průmysl lze v posledních letech zaznamenat stoupající trend. Nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska i ze zahraničí dosáhl celkem 102,2 tis. t, tj. cca o 14 % více než v roce 2010, z toho nákup zeleniny z tuzemska se meziročně zvýšil o 33 % a dosáhl 66 tis. t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování tvořilo hlávkové zelí, rajčata, okurky nakládačky a mrkev. Z údajů zjištěných při statistickém zjišťování vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2011 meziročně zvýšila o 11 % na celkových 139,7 tis. t. Největší podíl představovala výroba sterilované zeleniny (36 %) a výroba kečupů (17 %).

Rok 2012 byl klimaticky nepříznivý pro naše i zahraniční pěstitele zeleniny. V zimním období došlo na některých pozemcích v důsledku nízkých teplot bez sněhové pokrývky k vymrznutí ozimých druhů zeleniny (česnek, cibule, špenát). Brzký nástup jara umožnil pěstitelům zakládat porosty raných druhů zeleniny. Avšak mrazová vlna, která přišla na velikonoční pondělí, zničila na Moravě zejména porosty okurek, tykví a paprik. Klimatické podmínky posledních let ukazují, že významným stabilizačním faktorem v zemědělství jsou závlahy. Sucha v roce 2012 postihla především pěstitele na severní a jižní Moravě, kde vybudované závlahové systémy nebyly dostačující ke krytí vláhového deficitu. Vlivem stresu ze sucha se vývoj některých zeleninových druhů zastavil nebo došlo k takovým vývojovým nedostatkům, že musely být některé porosty zcela zaorány.

Rozmary počasí roku 2012 potrápily i pěstitele na Přerovsku, kde přívalový déšť ve druhé polovině května zatopil a zničil zelinářům část zeleninových porostů; na Litoměřicku a Prostějovsku zase na mnoha místech porosty zeleniny zničilo srpnové krupobití.

Trend stálého zvyšování dovozů čerstvé zeleniny do ČR v roce 2011 stagnoval na objemu 568,2 tis. t, hodnota dovezené zeleniny dokonce meziročně klesla o 11 % na 8,3 mld. Kč, což je pravděpodobně důsledek již zmíněné krize ohledně paniky kolem výskytu bakterie E.coli, kdy se zelenina na trzích všech států EU obchodovala za minimální ceny. Ze zemí EU pocházelo 514,0 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo téměř 91% podíl na celkovém objemu dovezené čerstvé zeleniny do ČR. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (112,6 tis. t), Španělska (99,8 tis. t), Německa (80,9 tis. t), Polska (51,2 tis. t) a Itálie (44,1 tis. t).

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu v roce 2011 poklesl o více než 7 % na 91,9 tis. t, přičemž do zemí EU směřovalo 91,4 tis. t zeleniny. Největším odběratelem bylo tradičně Slovensko, kam bylo dodáno celkem 68,6 tis. t (tj. meziroční pokles o 12 %). Naproti tomu dodávky čerstvé zeleniny do Německa vzrostly o 34 % na 8,2 tis. t. Třetím největším odběratelem bylo Polsko, kam se vyvezlo 4,4 tis. t zeleniny (tj. -30 %).

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je stále vysoce pasivní. Úhrnné pasivum se sice v roce 2011 v porovnání s předchozím rokem výrazně snížilo (o 12 %), přesto dosahuje hodnoty 6,6 mld. Kč a v objemovém vyjádření 476,3 tis. t.

ZÁSAHY STÁTU A OPATŘENÍ EU U KOMODITY ZELENINA

Do této kapitoly je zahrnuto:

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU
2. Vnější obchodní politika EU
3. Daňová politika
4. Dotační politika
5. Významné změny a právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny od roku 2008
 - 5.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny
 - 5.2. Projekt „Ovoce do škol“
 - 5.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny
6. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT
7. Právní předpisy ČR vztahující se ke komoditě zelenina
8. Kontrola jakosti zeleniny a zeleninových výrobků

1. Regulace podnikání a obchodu uvnitř EU

V rámci Evropské unie, jejímž členem se od 1. 5. 2004 stala i Česká republika, nejsou pro pohyb zboží stanovena žádná cla ani kvóty. Pro dovozy zboží ze zemí, které nejsou součástí ES, platí společný celní sazebník.

Vzhledem k neexistenci hraničních kontrol a celního řízení mezi státy EU vznikla povinnost evidovat daňové a statistické údaje. Nesplnění této povinnosti je sankcionováno. Statistikou vnitřního obchodu se zabývá systém **INTRASTAT** (informace na www.czso.cz).

Systém Intrastat je povinný pro všechny členské státy EU, není však jednotný v oblasti sběru prvotních údajů (např. ve formě výkazu, v rozlišení obchodních transakcí, ve sběru některých údajů a způsobu jejich vykazování, ve výši prahů pro vykazování apod.). Povinnost vykazovat data pro Intrastat v ČR může vzniknout jen osobám (právníckým i fyzickým) registrovaným nebo identifikovaným v ČR k DPH, tj. osobám, kterým finanční úřad přidělil DIČ. Zpravodajskými jednotkami se mohou stát i osoby, které jsou registrované k DPH současně v ČR i v jiném členském státě a v ČR nemají své sídlo, místo podnikání nebo provozovnu, nebo i zahraniční osoby s daňovou povinností k DPH v ČR, pokud se registrovaly k DPH a DIČ jim přidělil Finanční úřad pro Prahu 1. Místně příslušným celním úřadem pro odevzdávání výkazů pro Intrastat i pro registraci k elektronickému předávání těchto výkazů je pro tyto zpravodajské jednotky Celní úřad Praha 1, Washingtonova 11, Praha 1.

Od 1. 1. 2009 došlo ke změně limitu hodnoty zboží odeslaného nebo přijatého z jiného členského státu. **Prah pro vykazování činí 8 mil. Kč** fakturované hodnoty **zboží odeslaného** do jiného členského státu EU **i přijatého** z jiné členské země EU. Další významnou změnou je **povinné uvádění údajů o vlastní hmotnosti zboží** do výkazů Intrastat i pro ty podpoložky kombinované nomenklatury, kterým je v celním sazebníku přiřazen kód doplňkové měrné jednotky.

Základní nařízení Evropské unie

- a) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91, ve znění nařízení EP a ER (ES) č. 222/2009,
- b) Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Komise (ES) č. 1901/2000 a (EHS) č. 3590/92, ve znění pozdějších předpisů (NK (ES) č. 1915/2005, 31/2010 a 96/2010),

- c) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi a o zrušení NR (ES) č. 1172/1995, ve znění pozdějších předpisů,
- d) Nařízení Komise (EU) č. 92/2010, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o výměny údajů mezi celními orgány a národními statistickými úřady, sestavování statistik a posuzování kvality,
- e) Nařízení Komise (EU) č. 113/2010, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 471/2009, o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi, pokud jde o rozsah obchodu, definici údajů, sestavování statistiky obchodu podle podnikových ukazatelů a fakturační měny a ozvláštní zboží a pohyby,
- f) Nařízení Komise (ES) č. 1833/2006, o klasifikaci zemí a území pro statistiku zahraničního obchodu Společenství a statistiku obchodu mezi členskými státy,
- g) Nařízení Rady (EHS) č. 2913/1992, kterým se vydává celní kodex Společenství,
- h) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 450/2008, kterým se stanoví celní kodex Společenství (Modernizovaný celní kodex),
- i) Nařízení Rady (EHS) č. 2658/87, o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, ve znění pozdějších předpisů,
- j) Nařízení Komise (ES) č. 1006/2011, kterým se mění příloha I nařízení Rady (EHS) č. 2658/1987,
- k) Směrnice Rady 2006/112/ES, o společném systému daně z přidané hodnoty.

Základní právní předpisy České republiky související se zahraničním obchodem

- Zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě ČR, ve znění pozdějších předpisů,
- Vyhláška č. 201/2005 Sb., o statistice vyváženého a dováženého zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi ČR a ostatními členskými státy ES, ve znění vyhlášky č. 563/2006 Sb., 393/2008 Sb. a 317/2010 Sb.,
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

2. Vnější obchodní politika EU

EU je celní unií vytvořenou v souladu s pravidly WTO. EU má společný celní kodex a společný celní sazebník. Pro dovozce je celní sazebník v podobě tzv. **TARIC** (Integrovaný tarif Evropského společenství, vydávaný v souladu s Nařízením Komise EHS č. 2658/87), v pozdějším znění, elektronická podoba na adrese:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=cs&redirectionDate=20110215 nebo na adrese www.celnisprava.cz/cz/aplikace a 1x ročně je vydáván v Úředním věstníku EU.

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, tzn. se členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko.

Další významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je **oblast Středomoří** (Maroko, Palestina, Tunisko, Jordánsko, Libanon, Egypt, Alžírsko).

Neméně důležitá z hlediska zemědělských komodit je dohoda o spolupráci se skupinou afrických, karibských a tichomořských rozvojových zemí (**ACP**). Významné jsou rovněž preferenční dohody s Tureckem, Izraelem a Chorvatskem, dále s Čínou, Chile, Makedonií, Mexikem a JAR.

S vyspělými mimoevropskými zeměmi, jako je Austrálie, Kanada, Japonsko, Korejská republika, Hongkong, Tchaj-wan, Nový Zéland, Singapur a USA, probíhá obchod EU na základě smluvních celních sazeb. Na některé vybrané zemědělské výrobky existují komoditní preferenční ujednání.

Pro úplnost je třeba zmínit, že za stanovených podmínek je možné partnerům poskytnout **jednostranné (autonomní) preference**, obvykle v podobě snížení, resp. odstranění celních sazeb. EU této možnosti využívá ve vztahu vůči rozvojovým a nejméně rozvinutým zemím podle Všeobecného systému preferencí, zemím západního Balkánu, 20 zámořským zemím a územím, s nimiž mají Dánsko, Francie, Velká Británie a Nizozemsko zvláštní vztahy.

Druhy zeleniny, na které se při dovozu ze třetích zemí do EU vztahují předepsané vstupní ceny – rok 2012

Pravidla pro uplatňování vstupní ceny pro ovoce a zeleninu jsou stanovena v nařízení Komise (ES) č. 543/2011, ve znění pozdějších předpisů

Kód KN	Popis	Vstupní cena v €/100 kg	Celní sazba smluvní v %
0702 00 00	Rajčata čerstvá, chlazená		
	1.1.-31.3.	84,6	8,8*
	1.4.-30.4.	112,6	8,8*
	1.5.-14.5.	72,6	8,8*
	15.5.-31.5.	72,6	14,4*
	1.6.-30.9.	52,6	14,4*
	1.10.-31.10.	62,6	14,4*
	1.11.-20.12.	62,6	8,8*
	21.12.-31.12.	67,6	8,8*
0707 00 05	Okurky salátové čerstvé, chlazené		
	1.1.-konec února	67,5	12,8*
	1.3.-30.4.	110,5	12,8*
	1.5.-15.5. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	12,8*
	16.5.-30.9. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	48,1	16,0
	1.10.-31.10. - ke zpracování ¹⁾ a ostatní	68,3	16,0
	1.11.-10.11.	68,3	12,8*
	11.11.-31.12.	60,5	12,8*
0709 93 10	Cukety		
	1.1.-31-1.	48,8	12,8
	1.2.-31.3.	41,3	12,8
	1.4.-31.5.	69,2	12,8
	1.6.-31.7.	41,3	12,8
	1.8.-31.12.	48,8	12,8
0709 91 00	Artyčoky		
	1.1.-31.5.	82,6	10,4
	1.6.-30.6.	65,4	10,4
	1.7.-31.10.	--	10,4
	1.11.-31.12.	94,3	10,4

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 1006/2011, příloha 2

Poznámka: * celní kvóta WTO, ¹⁾ zařazení do této podpoložky podléhá podmínkám dle NK (EHS) č. 2454/93, ve znění pozdějších předpisů (viz čl. 291 až 300)

Přehled celních kvót WTO při dovozu zeleniny do zemí EU

Kód KN	Popis	Výše kvóty	Celní sazba	Ostatní podmínky
0702 00 00	Rajčata	472 t	12 %	
0703 20 00	Česnek	58 870 t	9,6 %	Rozdělení mezi dodavatelské země: - Argentina 19 147 t - Čína 33 700 t - ostatní země 6 023 t
0706 10 00	Mrkev, vodnice a tuřín	1 244 t	7 %	
0707 00 05	Okurky salátové od 1.11. – 15.5.	1 134 t	Valorické clo sníženo na 2,5 %	
0709 60 10	Sladká paprika	500 t	1,5 %	
0712 20 00	Sušená cibule	12 000 t	10 %	
0711 51 00	Houby rodu Agaricus	28 780 t	12 %	Množství vyjádřeno v odkapané hmotnosti.
2003 10 20	-prozatímně konzervované		23 %	
2003 10 30	-připravené nebo konzervované			
0711 51 00	Houby rodu Agaricus	5 200 t	12 %	Přiděleno Číně Množství vyjádřeno v odkapané hmotnosti.
2003 10 20	-prozatímně konzervované		23 %	
2003 10 30	-připravené nebo konzervované			
0714 10 91 0714 10 98	Maniokové kořeny	5 500 000 t	6 %	V mezích max. množství 21 mil. t pro každé čtyřleté období. Přiděleno Thajsku jako dodavatelské zemi.
0714 10 91 0714 10 98 0714 30 10 0714 30 90 0714 40 10 0714 40 90 0714 50 10 0714 50 90	Maniokové kořeny Jam Kolokázie Xanthosoma	1 352 590 t	6 %	Rozdělení mezi dodavatelské země: - Indonésie 825 000 t - ost. země GATT 145 590 t s výjimkou Thajska, Číny a Indonésie - Čína 350 000 t - ost. země, nečleny GATT 32 000 t*
0714 90 11 0714 90 19	Marantové, salepové apod. kořeny a hlízy s vysokým obsahem škrobu			* z toho 2 000 t je vyhrazeno pro dovoz produktů kódů KN 0714 1091 a 0714 9011
0714 20 90	Batáty jiné než určené k lidskému požívání	600 000 t	0 %	Přiděleno Číně
		5 000 t	0 %	Přiděleno jiným zemím než Číně.

Pramen: Nařízení Komise (EU) č. 1006/2011, příloha 7

3. Daňová politika

Na základě zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, jsou upraveny daně na zboží, nemovitosti a služby za podmínek stanovených tímto zákonem. Od 1. 1. 2012 dochází ke zvýšení snížené sazby DPH z 10 % na 14 %, základní sazba daně zůstává 20 %. Snížené sazbě DPH (tj. 14 %) podléhá kapitola 07 celního sazebníku – jedlá zelenina a některé kořeny a hlízy a kapitola 20 – přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin.

4. Dotační politika

Realizaci podpůrných programů v roce 2012 lze rozdělit do následujících skupin:

A) Národní podpory (STATE AID)

Zásady, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2012 na základě § 2 a § 2d zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů

• 3. - Podpora ozdravování polních a speciálních plodin

Účelem je zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření a prevence šíření hospodářsky závažných virových a bakteriálních chorob a chorob přenosných osivem a sadbou.

- 3.a) – Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin** do výše 70 % u zeleninových druhů okurka, rajče a paprika pěstovaných ve skleníku, max. však u druhu okurka 185 148 Kč/ha, rajče 107 832 Kč/ha a paprika 73 850 Kč/ha, z prokázaných nákladů na pořízení bioagens a biopreparátů a na odborný servis,
- 3.c) - Podpora na testování množitelského materiálu** s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR do výše 60 % prokázaných přímých nákladů,
- 3.d) – Podpora tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin, včetně kukuřice, malých zrnin, olejnin, luskovin, brambor, píce, zelenin, kořeninových rostlin, chmele, révy vinné a ovocných dřevin,** do výše 80 % prokázaných vyjmenovaných nákladů.

► ► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2011

Na DP 3.a) bylo vyplaceno 317,6 tis. Kč, na 3.c) 51,6 tis. Kč a na 3.d) 7 386,0 tis. Kč.

• 9.A.b. – Speciální poradenství pro rostlinnou výrobu

- 9.A.b.1) – Publikace doporučovaných odrůd a souvisejících informací, poskytované pěstitelům zdarma.** Subjektem je pěstitelský svaz. Výše podpory je stanovena do výše 80 % prokázaných přímých nákladů.
- 9.A.b.2) – Pořádání výstav pěstovaných rostlin.** Subjektem je vystavovatel nebo pěstitelský svaz. Výše podpory: fixní částka podle rozhodnutí MZe, podle významu pořádané výstavní akce.
- 9.A.b.3) – Pořádání seminářů, školení pro pěstitelskou veřejnost.** Subjektem je pořadatel (se souhlasem MZe). Výše podpory: do výše 60 % prokázaných přímých nákladů, avšak max. do 50 tis. Kč na jedno školení či seminář.

► ► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2011

V rámci DP 9.A.b.2) bylo zelináři čerpáno celkem 167,2 tis. Kč a 9.A.b.3) 79,3 tis. Kč.

- 9.F.i. – Odborné konzultace** – podpora poradenství v zemědělství zaměřená na odborné konzultace formou telefonického, elektronického, písemného či osobního kontaktu časově limitovaného (do 60 minut), které pomohou tazateli, tj. mikro, malým a středním podnikům, zodpovědět jednotlivý odborně zaměřený dotaz provozního charakteru. Subjektem jsou:
- a) Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i.; Výzkumný ústav zemědělské techniky, v.v.i.; Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.; Výzkumný a šlechtitelský ústav ovocnářský Holovousy, s.r.o.; Česká zemědělská univerzita v Praze, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Mendelova univerzita,
- b) Zelinářská unie Čech a Moravy, o.s.; OSEVA PRO s.r.o.
- Výše dotace: a) sazba do 250 tis. Kč/žadatele,
b) sazba do 200 tis. Kč/žadatele.

► ► Vyhodnocení dotačního programu – rok 2011

Na DP 9.F.i. bylo zelinářům vyplaceno 138,05 tis. Kč.

B) Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF)

Investiční programy PGRLF Podpory podnikání jsou zaměřené zejména na realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivity, modernizace, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Podpora se poskytuje pouze na investice, které nejsou považovány za přijatelné výdaje v rámci Programu rozvoje venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (aktuální informace <http://www.pgrlf.cz/>):

Pro rok 2012 byly vyhlášeny tyto programy:

Program Zemědělec

Cílem je vytvořit předpoklady pro rozvoj zemědělských subjektů, kdy příjemce Podpory investuje zejména do strojního zařízení, vybavení či technologických celků, přičemž podporovaná investice musí sloužit ke snížení výrobních nákladů, modernizaci či zlepšení jakosti.

Podpora pojištění

Účelem podpory je zpřístupnění pojistné ochrany širokému okruhu zemědělců a tím dosažení vyššího zajištění podnikatelských aktivit proti nepředvídatelným škodám a částečná kompenzace pojistného, vynaloženého na zemědělské pojištění. Předmětem podpory je úhrada části nákladů prokazatelně vynaložených na platbu pojistného u pojištění plodin a hospodářských zvířat. Podpora bude poskytnuta pěstiteli, který splňuje všechny podmínky pro poskytnutí finanční podpory pojištění a který na své jméno sjednal smluvní pojištění plodin a uhradil pojistné ve výši min. 1 000 Kč za příslušný rok. Za plodiny se nepovažují lesní porosty a lesní školky. Uvedeným pojištěním se rozumí pojištění plodin pro případ:

- krupobití, požáru, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu.

Výše podpory:- až do 50 % prokázaných uhrazených nákladů na pojištění speciálních plodin pro příslušný rok;

Pro účely poskytování podpory se speciálními plodinami rozumí:

- konzumní zelenina (celer, mrkev, petržel, pastinák, křen, ředkvička, ředkev, kedlubny, kapusta, květák, zelí, cibule, česnek, pažitka, pór, cukety, okurky, paprika, rajčata, salát, špenát, kopr, brokolice, hrách zahradní, fazol obecný, kukuřice cukrová, řepa salátová, meloun vodní, tykev obecná),
- okrasné rostliny vč. školek a LAKR.

Program Podpora obcím

Účelem podpory je umožnění projektových záměrů obcí (případně svazků obcí) realizovaných ve veřejném zájmu v rámci Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013. Předmětem podpory je DPH jako příslušenství k nákladům vynaložených obcí (příp. svazkem obcí) na úhradu investičních a neinvestičních projektových záměrů PRV realizovaných ve veřejném zájmu.

Program Podpora ve formě úročených povodňových půjček

Cílem předkládaného programu podpory je poskytnout finanční prostředky na obnovu provozu podniků zemědělských prvovýrobců a zpracovatelů zemědělské produkce, kterým byla způsobena škoda na neinvestičním majetku povodní, záplavou či přívalovým deštěm, přičemž účelem je pořízení neinvestičního majetku a základního stáda.

Program určen:

- a) osobě, která je zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a § 2e zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, který je zároveň zemědělským prvovýrobcem nebo
- b) osobě, která je zemědělským podnikatelem ve smyslu § 2 odst. 2 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a to fyzická nebo právnická osoba zapsaná v obchodním rejstříku nebo podnikající na základě živnostenského oprávnění provozující činnosti v oblasti zpracování produkce ze zemědělské výroby.

Žadatelé musí splňovat následující podmínky:

- 1) žadatel předloží potvrzení obecního či městského úřadu o zasažení podniku žadatele povodní, záplavou či přívalovými dešti, přičemž škoda musí být způsobena nejdříve v roce 2010.
- 2) žadatel prokáže, že v době, kdy byla způsobena škoda povodní, záplavou či přívalovým deštěm, měl uzavřenou platnou a účinnou pojistnou smlouvu s pojistnou ochranou vtaahující se alespoň na podstatnou část své průměrné roční produkce nebo příjmu souvisejícího s produkcí, týkající se statisticky nejvýznamnějších rizik v ČR nebo regionu. V případě, že nebylo možné pojistnou smlouvu uzavřít s žádnou pojišťovnou působící na trhu, žadatel tuto skutečnost Fondu sdělí a Fond tvrzení žadatele ověří.

C) Jednotná platba na plochu zemědělské půdy (SAPS)

Potenciální žadatel má možnost zpracovat tzv. Jednotnou žádost (JŽ) v elektronické podobě na webových stránkách SZIF prostřednictvím Portálu farmáře SZIF. Tento portál nabízí možnosti, které mají žadatelům o dotace především zjednodušit a zrychlit provádění některých úkonů spojených s JŽ. Jedná se zejména o podání JŽ na SAPS, Dojnice, SSP, STP, TOP-UP, LFA, Natura 2000 a AEO, u nichž je žadateli umožněno využití elektronických předtisků žádostí pro následné jednání.

Jednou z hlavních kategorií finančních podpor do českého zemědělství jsou po vstupu ČR do EU přímé platby poskytované na hektar obhospodařované zemědělské půdy. Tyto podpory jsou vypláceny v systému SAPS (Single Area Payment Scheme), tj. zjednodušeným systémem plateb. Platba je stanovena na hektar užívané zemědělské půdy na základě **nařízení vlády č. 47/2007 Sb.**, o stanovení některých podmínek při poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků pocházejících z půdy uvedené do klidu.

Podmínky:

- minimální výměra zemědělského podniku je 1 ha,
- registrace půdních bloků/dílů půdních bloků v evidenci zemědělské půdy dle uživatelských vztahů (tzv. LPIS) nejméně od data podání žádosti do 31. 8. kalendářního roku,
- půda musí být zemědělsky obhospodařována,
- dodržování podmínek správné zemědělské a environmentální praxe po celý kalendářní rok na všech půdních blocích, popřípadě dílech půdních bloků vedených v evidenci na žadatele,
- podpora se poskytne na zemědělskou půdu, která je v evidenci vedena jako způsobilá, tj. k 30. 6. 2003 byla uchována v dobrém zemědělském stavu.

Srovnání obálků a sazeb SAPS v letech 2004 - 2012

Rok	Nařízení vlády	Úroveň plateb EU-15 (%)	Obálka SAPS (mil. €)	Sazba (€/ha)	Směnný kurz (Kč/€)	Sazba (Kč/ha)
2004	243/2004	25	198,940	56,41	32,45	1 830,40
2005	144/2005	30	249,296	71,42	29,55	2 110,70
2006	144/2005	35	310,457	88,89	28,32	2 517,80
2007	47/2007	40	355,384	101,40	27,53	2 791,50
2008	47/2007	50	437,762	124,160	24,66	3 072,20
2009	47/2007	60	517,895	149,426	25,16	3 710,00
2010	47/2007	70	581,177	165,072	24,60	4 060,80
2011	47/2007	80	667,365	189,32	24,75	4 686,50
2012	47/2007	90	755,659	214,283	25,14	5 387,30

Pramen: MZe, odbor přímých plateb

D) Národní doplňkové platby k přímým podporám (TOP-UP)

V roce 2011 nebylo možné žádat o platbu na zemědělskou půdu jako v předchozích letech. Tato platba byla nařízením vlády č. 87/2011 Sb. s účinností od 1. 4. 2011 pro rok 2011 zrušena.

Počátkem roku 2012 došlo vzhledem k napjaté situaci ve státním rozpočtu ke změně nařízení vlády č. 112/2008 Sb. s účinností od 1. 4. 2012 (NV č. 107/2012 Sb.). Následně se v průběhu roku podařilo Ministerstvu zemědělství zajistit možnost dodatečných finančních prostředků na Top-Up pro rok 2012 a byl zahájen legislativní proces přípravy návrhu nařízení vlády, umožňující příjem žádostí a výplatu TOP – UP. Tento návrh nařízení vlády byl schválen a nabyl účinnost od 15. 10. 2012, termín pro podávání žádostí o platbu na zemědělskou půdu je 1. 11. 2012.

E) Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova 2007-2013 (EAFRD)

Národní strategický plán rozvoje venkova ČR (NSPRV) vycházel z hlavních strategických priorit EU pro období 2007 - 2013, vyjádřených NR (ES) č. 1698/2005, ve znění pozdějších předpisů, s důrazem na zvyšování ekonomického růstu, vytváření nových pracovních příležitostí a udržitelný ekonomický rozvoj. Dále navazoval na NR (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky, ve znění pozdějších předpisů, a na rozhodnutí Rady 2006/144/ES, o Strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova: programové období 2007 - 2013.

Cílem PRV je zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, lesnictví a potravinářství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově.

Základní legislativa EAFRD:

- NR (ES) č. 1698/2005, o podpoře pro rozvoj venkova z EAFRD,
- NR (ES) č. 1290/2005, o financování Společné zemědělské politiky,
- Rozhodnutí Rady (ES) 2006/144/ES, o Strategických pokynech Společenství pro rozvoj venkova – programové období 2007 – 2013,
- Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, vydané MZe pod čj. 22197/2007-10000.

Úplné znění Pravidel, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty PRV ČR pro období 2007 – 2013, jsou k dispozici v elektronické podobě na internetové adrese Ministerstva zemědělství (www.eagri.cz).

Osa I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

Podpora v rámci osy I směřuje ke zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a vytvoření silného a dynamického zemědělsko-potravinářského odvětví. K tomuto cíli jsou v ose I nastavena opatření převážně investičního charakteru (např. modernizace zemědělských

podniků, zvyšování hodnoty zemědělských a potravinářských produktů, nebo investice do lesů), ve kterých je k získání podpory nutné předložit projekt. Opatření osy I navazují na podpory z předcházejícího programovacího období 2004 – 2006.

Opatření osy I:

I.1.1 – Modernizace zemědělských podniků

V tomto opatření je v rámci záměrů staveb a technologií pro rostlinnou výrobu možné v zelinářství využít skladovací kapacity, skleníky, fóliovníky a další speciální pěstební plochy, nosné konstrukce trvalých kultur, hlavní závlahová zařízení, technologie na zpracování a využití zbytkové -odpadní- a cíleně pěstované biomasy pro vlastní potřeby podniku.

- **v roce 2008** bylo proplaceno celkem 55 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků ve výši 120,3 mil. Kč,
- **v roce 2009** bylo schváleno k proplacení
 - 54 žádostí na modernizaci zem. podniků ve výši 200,7 mil. Kč,
 - 64 žádostí na nosné konstrukce ve výši 111,3 mil. Kč,
 - 32 žádostí na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 84,0 mil. Kč,
- **v roce 2010** bylo proplaceno celkem 40 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků na modernizaci skladovacích kapacit ve výši 137,0 mil. Kč,
- **v roce 2011** bylo proplaceno 13 žádostí ovocnářských i zelinářských podniků
 - 10 žádostí na modernizaci skladů ve výši 14,8 mil. Kč,
 - 3 žádosti na skleníky, fóliovníky, kontejnerovny ve výši 0,4 mil. Kč.

I.1.2 – Investice do lesů

I.1.3 – Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům

I.1.4 – Pozemkové úpravy

I.2.1 – Seskupení producentů

I.3.1 – Další odborné vzdělávání a informační činnost

I.3.2 – Zahájení činnosti mladých zemědělců

I.3.3 – Předčasné ukončení zemědělské činnosti

I.3.4 – Využívání poradenských služeb

Osa II - Zlepšování životního prostředí a krajiny

Podpory v ose II se zaměřují na zlepšování životního prostředí a krajiny s cílem vytvořit multifunkční zemědělské a lesnické systémy prospěšné životnímu prostředí, přírodě a krajině.

Osa směřuje zejména k uplatňování zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí ve venkovské krajině, k zastavení úbytku biodiverzity, k ochraně vody a půdy a ke zmírňování změn klimatu. K tomu přispěje také rozvoj ekologického zemědělství a plné zavedení požadavků správného hospodaření tzv. cross compliance. Je podporováno hospodaření v méně příznivých oblastech k vyrovnání příjmů s produkčními oblastmi a k předcházení fenoménu opouštění půdy, zachování péče o krajinu i pracovních míst. Podpory v ose II představují víceletý závazek žadatelů a budou vypláceny v tzv. nárokovém režimu, tzn. po splnění podmínek stanovených v příslušném nařízení vlády. Opatření osy II navazují na podpory vyplácené v předcházejícím programovacím období 2004 – 2006 z HRDP.

Opatření osy II:

II.1.1 – Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech

II.1.2 – Platby v rámci oblastí Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES

II.1.3 - Agroenvironmentální opatření

dle nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb. a 263/2012 Sb.:

- ekologické zemědělství
 - sazba 564 €/ha, jde-li o zeleninu nebo speciální byliny na orné půdě v systému ekologického zemědělství
 - **v roce 2009** bylo proplaceno 19 žádostí na 388,7 ha ve výši 5,8 mil. Kč,
 - **v roce 2010** bylo proplaceno 50 žádostí na 667,8 ha ve výši 9,9 mil. Kč,
 - **v roce 2011** bylo proplaceno 74 žádostí na 1 452,4 ha ve výši 21,5 mil. Kč,
 - **v roce 2011** bylo podáno 86 žádostí na 1 506,1 ha na částku 21,3 mil. Kč.
- integrovaná produkce zeleniny
 - sazba 440 €/ha orné půdy, na které žadatel bude plnit podmínky stanovené v nařízení
 - **v roce 2008** byla vyplacena 60 pěstitelům zeleniny částka 54,5 mil. Kč na výměru 4 528 ha,
 - **v roce 2009** byla proplacena 69 pěstitelům zeleniny částka 51,3 mil. Kč na výměru 4 425,8 ha,
 - **v roce 2010** bylo proplaceno 77 žádostí na 4 818 ha ve výši 56,3 mil. Kč,
 - **v roce 2011** bylo proplaceno 85 žádostí na 5 225 ha ve výši 60,3 mil. Kč,
 - **v roce 2011** bylo podáno 93 žádostí na 6 084 ha ve výši 67,1 mil. Kč.

Osa III - Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa III směřuje ke zlepšení kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikaci hospodářství venkova. Cílem podpor je vytvoření různorodých pracovních příležitostí a podmínek pro atraktivní život na venkově.

Opatření nastavená v ose III (např. diverzifikace činností nezemědělské povahy, zakládání podniků a jejich rozvoje, cestovního ruchu, základní služby pro hospodářství a obyvatelstvo venkova, obnova a rozvoj vesnic) jsou investičního charakteru.

Osa IV - Leader

Průřezově doprovází opatření I. a II. osy specifická osa IV – Leader. Jejím cílem je iniciovat vytváření a rozvoj místních partnerství a podporovat využití vnitřního rozvojového potenciálu venkova. Metoda Leader umožňuje spojit cíle konkurenceschopnost, životní prostředí a kvalitu života a diverzifikaci hospodářství na venkově. Integrovaný přístup pomůže chránit a rozvíjet místní přírodní a kulturní dědictví, zvyšovat povědomí o ochraně životního prostředí, podporovat výrobu specialit, cestovní ruch, obnovitelné zdroje energie a investovat do nich. Metodu Leader uplatňují tzv. místní akční skupiny, které s využitím přirozeného vnitřního potenciálu mikroregionů pomáhají realizovat projekty k naplnění místní strategie.

Technická pomoc

Technická pomoc je potřebná na podporu aktivit nezbytných pro monitoring a hodnocení řízení a realizace PRV a pro zdokonalování opatření obsažených v tomto Programu. Jedná se zejména

o práce spojené s vypracováním postupů a materiálů nezbytných pro proces administrativy od podání žádostí až po vyhodnocování jednotlivých opatření.

Klasifikace kultur (dle zákona č. 252/1997 Sb., §3i, písm. e-g, o zemědělství, v platném znění, a NV č. 335/2009 Sb.):

- Zelinářská zahrada

Zelinářskou zahradou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda, na které se pěstuje ovoce, zelenina a okrasné, léčivé, kořeninové a aromatické rostliny pro potřebu uživatele zelinářské zahrady a jeho osob blízkých.

- Ovocný sad

Ovocným sadem se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda, která je souvisle osázena ovocnými stromy, příp. ovocnými keři. Do této plochy se započítává související manipulační prostor, který nesmí přesahovat 12 m na začátku a na konci řad a šířku jednoho meziřadí, v nejvyšší započitatelné šířce 8 m, podél řad po obou stranách ovocného sadu.

- Školky

Školkou je zemědělsky obhospodařovaná půda, na které se pěstují školkařské výpěstky ovocných a okrasných druhů, révy vinné včetně podnožového rozmnožovacího materiálu, sadba chmele a lesních dřevin, s výjimkou školek lesních dřevin založených v lese pro vlastní potřebu k obnově lesa.

- Mez

Mezí se rozumí souvislý zatravněný útvar liniového typu, sloužící zejména ke snižování nebezpečí vodní, popř. větrné eroze, zpravidla vymežující hranici půdního bloku/dílu půdního bloku. Součástí meze může být dřevinná vegetace, popř. kamenná zídka.

- Terasa

Terasou se rozumí souvislý svažité útvar liniového typu zbořený terasovým stupněm, sloužící ke snižování nebezpečí vodní, popř. větrné eroze, a zmenšující sklon části svahu půdního bloku/dílu půdního bloku, zpravidla vymežující hranici půdního bloku/dílu půdního bloku. Součástí terasy může být dřevinná vegetace, popř. kamenná zídka.

- Travnatá údolnice

Travnatou údolnicí se rozumí členitý svažité útvar, sloužící ke snižování nebezpečí vodní, popř. větrné eroze, vymežující dráhu soustředěného odtoku vody z půdního bloku/dílu půdního bloku, se zemědělskou kulturou orná půda. Součástí travnaté údolnice může být dřevinná vegetace.

- Skupina dřevin

Skupinou dřevin se rozumí útvar neliniového typu, tvořený nejméně 2 kusy dřevité vegetace s nejvyšší možnou výměrou 2 000 m². Za skupinu dřevin se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa podle § 3 lesního zákona.

- Stromořadí

Stromořadím se rozumí útvar liniového typu, tvořený nejméně 5 kusy dřevinné vegetace a zpravidla s pravidelně se opakujícími prvky. Za stromořadí se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice, a dřevinná vegetace, která plní funkci lesa.

- Solitérní dřevina

Solitérní dřevinou se rozumí izolovaně rostoucí dřevina s průmětem koruny od 8 m² vyskytující se v zemědělsky obhospodařované krajině mimo les. Za solitérní dřevinu se nepovažuje dřevinná vegetace, která je součástí meze, terasy nebo travnaté údolnice.

- Orná půda

Ornou půdou se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda, na které se pěstují v pravidelném sledu, popřípadě pod skleníky, nebo pod pevným anebo přenosným krytem, zemědělské plodiny a která není travním porostem.

- Travní porost

Travním porostem je zemědělsky obhospodařovaná půda, na které se nachází stálá pastvina, popř. souvislý porost s převahou travin určený ke krmným účelům nebo k technickému využití, který může být nejvýše jednou za 5 let rozorán za účelem obnovy travního porostu.

- Zalesněná půda

Zalesněnou půdou se rozumí lesnický obhospodařovaná půda, na které se pěstují dřeviny určené k plnění funkcí lesa a která byla v evidenci půdy před jejím zalesněním vedena jako zemědělsky obhospodařovaná půda se zemědělskou kulturou.

- Porost rychle rostoucích dřevin

Porostem rychle rostoucích dřevin se rozumí obhospodařovaná půda, která je souvisle osázena rychle rostoucími dřevinami určenými k produkci biomasy pro energetické využití nebo k produkci řízků jako reprodukčního porostu pro vegetativní množení rychle rostoucích dřevin.

F) Národní program podpory potravin – KLASA

Od roku 2003 uděluje ministr zemědělství kvalitním domácím potravinářským a zemědělským výrobkům národní značku kvality KLASA. Tuto prestižní značku spravovalo od počátku roku 2004 Oddělení marketingu Státního zemědělského intervenčního fondu, od roku 2011 ji spravuje Oddělení podpory značky Klasa.

Národní značka kvality KLASA slouží spotřebitelům a odběratelům k lepší orientaci při identifikaci typických regionálních produktů, prezentaci jejich kvality v porovnání s konkurenčními potravinami. Značka je propůjčována na tři roky a její vlastnictví může být po této lhůtě prodlouženo, ale také může být při zhoršení kvality či porušení podmínek pro její získání odebráno. Požadovanou kvalitu a složení výrobků mj. posuzuje a po jejím udělení kontroluje Státní zemědělská a potravinářská inspekce. Každý výrobek se značkou KLASA je zařazen do státní propagační podpory zabezpečované Oddělením podpory značky Klasa SZIF. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

Držiteli ocenění národní značkou KLASA k 19. 7. 2012 je celkem 1 269 produktů od 222 českých a moravských výrobců, z tohoto počtu získalo toto ocenění 98 produktů jak z čerstvého ovoce a zeleniny, tak i výrobků z nich.

Více informací o tom, jak získat značku KLASA, o pravidlech pro její udělování, grafický manuál značky KLASA včetně seznamu již oceněných výrobků lze nalézt na internetových stránkách www.eklasa.cz.

5. Významné změny a právní předpisy vztahující se k sektoru ovoce a zeleniny od roku 2008

5.1. Legislativa v rámci SOT ovoce a zeleniny

Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, kterým se stanoví společná organizace zemědělských trhů a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty („jednotné nařízení o společné organizaci trhů“), ve znění pozdějších předpisů.

Cílem tohoto nařízení je zjednodušit regulační prostředí SZP vytvořením jednoho horizontálního právního rámce pro ustanovení o zemědělských trzích. Do tohoto nařízení byla začleněna pouze ustanovení odvětví ovoce a zeleniny, kterých se reformy politik netýkaly.

Princip podpor u uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny činí **4,1 %** z hodnoty obchodované produkce OP s tím, že pro případ výdajů na krizi je možno toto procento navýšit **na 4,6 %**. Je možné rovněž požádat o změnu poměru úhrady uznatelných nákladů **na 60 % z EU a 40 % spolufinancování organizací producentů**. Finanční podpora je poskytována na uznatelné výdaje schváleného operačního programu jednotlivých organizací producentů. Výkonem správy, tj. schvalování a vyhodnocování operačních programů včetně přiznávání podpor, je pověřen SZIF.

Za účelem zvýšení zájmu jednotlivých producentů ke sdružování do organizací producentů byla zvýšena podpora na zakládání a činnost tzv. seskupení producentů **o 100 %**. Podpora má paušální charakter, je odvislá od obrátu. Horní max. hranice je stanovena ve výši 100 tis. €. Délka poskytování podpor je max. 5 let, přičemž má degresivní charakter (10 %, 10 %, 8 %, 6 % a 4 % z obrátu organizace).

NR (ES) č. 1234/2007 ruší následující nařízení:

- (EHS) č. 449/69; (EHS) č. 1467/69; (EHS) č. 2511/69; (EHS) č. 2093/70; (EHS) č. 846/72; (EHS) č. 1252/73; (EHS) č. 155/74; (EHS) č. 1627/75; (EHS) č. 794/76; (EHS) č. 1180/77; (EHS) č. 10/81; (EHS) č. 40/81; (EHS) č. 3671/81; (EHS) č. 1603/83; (EHS) č. 790/89; (EHS) č. 3650/90; (EHS) č. 525/92; (EHS) č. 3438/92; (EHS) č. 3816/92; (EHS) č. 742/93; (EHS) č. 746/93; (ES) č. 399/94; (ES) č. 2241/2001; (ES) č. 545/2002;
- NR (ES) č. 2200/96 o společné organizaci trhu s ovocem a zeleninou,
- NR (ES) č. 2201/96 o společné organizaci trhů s produkty zpracovanými z ovoce a zeleniny,
- NR (ES) č. 1182/2007 o stanovení zvláštních pravidel pro odvětví ovoce a zeleniny.
- ***zrušená nařízení však případně zůstanou v platnosti pro účely 203a NR (ES) č. 1234/2007, v platném znění.***

Nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.

NK (EU) č. 543/2011 ruší následující nařízení:

- (ES) 1580/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR č. 2200/96, 2201/96 a 1182/2007, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (EU) č. 302/2012, kterým se mění prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny.

Nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou (ruší NV č. 247/2004 Sb.), v návaznosti na přímo použitelné předpisy NR (ES) č. 1234/2007 a NK (EU) č. 543/2011, v platných zněních.

K zajištění adaptace NK (EU) č. 302/2012 bylo potřeba provést změny v nařízení vlády č. 318/2008 Sb., a to **nařízením vlády č. 309/2012 Sb.** s účinností od 1. 10. 2012.

Vzhledem k výrazným odlišnostem mezi jednotlivými členskými státy EU 27 musely jednotlivé státy vypracovat **Vnitrostátní strategii pro operační programy organizací producentů (VS)**. VS ČR obsahuje typy opatření, schválené NV č. 318/2008 Sb., které je možno zahrnout do operačního programu OP a které jsou uznatelné k proplácení v rámci podpor. Součástí VS je i **Vnitrostátní rámec pro environmentální opatření (VR)**. Jednotlivá opatření VR jsou rovněž schválena v NV č. 318/2008 Sb., v platném znění. Výběr alespoň dvou těchto opatření je nezbytnou povinností organizace producentů pro schválení jejího operačního programu.

Nařízení Rady (ES) č. 3/2008 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích.

Nařízení Komise (ES) č. 501/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 3/2008 (ve znění NK (ES) č. 1313/2008).

Nařízení vlády č. 95/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování oddělené platby za rajčata určená ke zpracování, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb. a 369/2010 Sb., (v návaznosti na přímo použitelný předpis NR (ES) č. 1782/2003, o společných pravidlech pro režimy přímých podpor, v platném znění).

<u>Registrace organizace producentů a sdružení organizací producentů, stahování zboží z trhu, poskytování podpor</u> Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 (302/2012) Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 Nařízení vlády ČR č. 318/2008 Sb. (215/2010 Sb., 309/2012 Sb.)	<u>Licence pro ovoce a zeleninu</u> Nařízení Komise (ES) č. 376/2008 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (ES) č. 341/2007 Nařízení Komise (ES) č. 1979/2005 Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007
<u>Kontrolní systém jakosti ovoce a zeleniny</u> Nařízení Komise (ES) č. 408/2003 Nařízení Komise (EU) č. 543/2011 Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008 Nařízení Komise (EU) č. 1333/2011 (banány)	<u>Dovozní licence pro banány</u> Nařízení Komise (ES) č. 2014/2005 Nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 Nařízení Komise (ES) č. 514/2008 (376/2008)
<u>Sektor zpracovaného ovoce a zeleniny:</u> Nařízení vlády ČR č. 95/2008 Sb.	

5.2. Projekt „Ovoce do škol“ (School Fruit Scheme)

Projekt „Ovoce do škol“ vychází z hlavních záměrů stanovených ES pro sektor ovoce a zeleniny. Základním cílem projektu je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyky ve výživě dětí, bojovat proti epidemii dětské obezity a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny. Současně se předpokládají pozitivní dopady do sektoru zemědělství a posílení ekonomicky citlivého sektoru ovoce a zeleniny, který dlouhodobě čelí nepříznivému vývoji v této oblasti.

Úspěšné řešení projektu je postaveno na širokém partnerství mezi vzdělávacím úsekem, zdravotnictvím a zemědělstvím za účasti soukromého, veřejného a občanského sektoru. Česká republika stanovila jako cílovou skupinu žáky 1. - 5. ročníků základních škol, u nichž se předpokládá nejvyšší efektivita při realizaci cílů celého projektu.

Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro režim „Ovoce do škol“ činila:

- ve školním roce 2009/2010 celkem 72 689 962 Kč (částka 53 063 672 Kč je 73% podíl z EU a částka 19 626 290 Kč je 27% podíl z ČR). Projektu se účastnilo 2 883 škol s počtem 323 431 žáků 1. – 5. ročníků základních škol, zapojených do režimu „Ovoce do škol“.

Celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2009/2010 byl stanoven ve výši 224,75 Kč. Z cílové skupiny 454 532 dětí se jedná o 71,1 %,

- **ve školním roce 2010/2011** celkem 88 886 000 Kč, projektu se zúčastnilo 3 141 škol s počtem 370 016 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka pro školní rok 2010/2011 byl stanoven ve výši 240 Kč. Z cílové skupiny se jedná o 81 % dětí,
- **ve školním roce 2011/2012** se projektu účastní 3 243 škol s počtem 387 176 žáků, celkový roční limit na jednoho žáka je stanoven ve výši 234 Kč. Z cílové skupiny dětí se jedná o 85,1 %.

ČR čerpala prostředky na projekt s 95,7% úspěšností ve školním roce 2009/2010 a 99,1% ve školním roce 2010/2011.

Ve školním roce 2010/2011 došlo oproti školnímu roku 2009/2010 ke zvýšení počtu škol v projektu o 262 (tj. 9 %) a ke zvýšení počtu dětí v projektu o 46 810 (tj. 14 %). Ve školním roce 2011/2012 v porovnání s předchozím školním rokem se zvýšil počet škol v projektu o 98 (tj. o 3,1 %) a počet dětí o 16 935 (tj. o 4,6 %).

Žáci dostávali v souladu s Vnitrostátní strategií ČR a s přihlédnutím k výživovým doporučením Ministerstva zdravotnictví pro obyvatele ČR zvláště produkty mírného pásma. Byla snaha dodávat zejména domácí druhy ovoce, zeleniny a 100% ovocné a zeleninové šťávy. Případné zahrnutí exotického ovoce bylo z důvodu nedostatku produktů mírného pásma vzhledem k dodávkovému období únor – červen. Nutnost doplňovat sortiment ovoce exotickými druhy bylo považováno za zpestření a rozšíření znalostí v rámci vzdělávacího obsahu zejména v návaznosti na přírodovědná a zeměpisná témata na prvním stupni základní školy.

Nařízení vlády č. 478/2009, o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních.

Nařízení Rady (ES) č. 13/2009, kterým se mění NR (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, a NR (ES) č. 1234/2007, jednotné nařízení o společné organizaci trhů, a zvláštní ustanovení pro některé zemědělské produkty s cílem vytvořit **projekt „Ovoce do škol“**.

Nařízení Komise (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR 1234/2007, pokud jde o podporu ES na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“, ve znění pozdějších předpisů.

Nařízení Komise (EU) č. 34/2011, kterým se mění NK (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007, pokud jde o podporu Společenství na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“.

Nařízení Komise (EU) č. 1208/2011, kterým se mění a opravuje NK (ES) č. 288/2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k NR (ES) č. 1234/2007, pokud jde o podporu Společenství na poskytování ovoce a zeleniny a výrobků z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních v rámci projektu „Ovoce do škol“.

Nařízení Rady (ES) č. 1290/2005 o financování společné zemědělské politiky, ve znění pozdějších předpisů.

5.3. Změny v předpisech EU pro kontrolu čerstvého ovoce a zeleniny

Kontrola čerstvého ovoce a zeleniny na vnitřním trhu ve všech stádiích obchodování, při dovozu nebo vývozu, ale i např. produkty určené ke zpracování, prošla v několika posledních letech legislativními změnami, které byly nezbytné pro zlepšení konkurenceschopnosti a tržní orientace. Cílem je dosažení udržitelné produkce konkurenceschopné na vnitřním i vnějším trhu,

snížení výkyvů v příjmech producentů v důsledku krizí na trhu, zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny ve Společenství a pokračování ve snahách odvětví o zachování a ochranu životního prostředí.

Nařízení Komise (ES) č. 1221/2008, kterým se s ohledem na obchodní normy mění NK (ES) č. 1580/2007, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 2200/96, (ES) č. 2201/96 a (ES) č. 1182/2007 v odvětví ovoce a zeleniny, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení vstoupilo v platnost od 1. 7. 2009 a přineslo následující nejdůležitější změny:

a) Zrušení některých obchodních norem

Došlo ke zrušení celkem 26 norem, v platnosti zůstává pouze 10 obchodních norem. Obchodní normy platí pro obchodování mezi členskými státy EU, dále pro dovoz ze třetích zemí a vývoz do třetích zemí. V případě absence obchodní normy EU je možno použít ČSN, avšak pouze pro produkty země původu ČR.

Obchodní normy platné i po 1. 7. 2009 (dle NK (ES) č. 1221/2008) pro:

Jablka, hrušky, kiwi, broskve a nektarinky, saláty a endivii kadeřavou letní a endivii zimní, citrusové plody, jahody, papriku zeleninovou, rajčata, stolní hrozny révy vinné.

b) Vznik nové obchodní normy tzv. „Všeobecné obchodní normy“

Všeobecná obchodní norma byla zavedena pro hodnocení podmínek jakosti pro každý produkt, pro který neexistuje obchodní norma Společenství. Tato norma zahrnuje minimální požadavky na jakost, minimální požadavky na zralost, odchylky a označování země původu produktu (např. minimální požadavky na zralost jsou velmi všeobecné, odchylky jsou jednotně 10 % a označování tvoří pouze označení produktu země původu).

c) Další změny

Zahrnují např. změnu hmotnosti maloobchodního balení čerstvého ovoce a zeleniny obsahující směs různých druhů z 3 na 5 kg a změnu označování, kdy země původu jsou nahrazeny dle potřeby jedním z následujících označení:

- směs ovoce a zeleniny ES,
- směs ovoce a zeleniny nepocházející z ES,
- směs ovoce a zeleniny pocházející z ES i mimo ES.

6. Státní zemědělský intervenční fond – opatření v rámci SOT

Výkonným orgánem pro opatření v rámci SOT pro sektor ovoce a zeleniny v ČR je SZIF. Provádí veškeré úkony a činnosti stanové zákonem č. 256/2000 Sb., v platném znění, zákonem č. 252/1997 sb., v platném znění, dále pak v NR (ES) č. 1234/2007, NK č. 1580/2007, NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb., v platných zněních. Jedná se např. o úkony spojené s oběhem finančních prostředků vázaných na rozhodovací proces, týkající se finančního vztahu producentů s institucemi EU, včetně vydávání vývozních a dovozních licencí. Informace lze získat na webových stránkách: <http://www.szif.cz>

a) Registrace předběžně uznaných seskupení producentů, organizací producentů a sdružení organizací producentů; poskytování finančních podpor pro pěstitele ovoce a zeleniny

Finanční prostředky může SZIF vyplácet pouze registrovaným (uznaným) organizacím producentů (OP) nebo sdružením organizací producentů (SOP), které byly uznány na základě žádosti o uznání, uznaným seskupením producentů (SP). OP/SOP/SP ovoce a zeleniny musí být registrované nebo předběžně registrované na základě NR (ES) č. 1234/2007, NK (ES) č. 1580/2007, NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb., vše ve znění pozdějších předpisů, a dále fungovat v souladu s těmito nařízeními.

Do roku 2008 se administrace SOT pro sektor ovoce a zeleniny prováděla na základě NR (ES) č. 2200/96, NK (ES) č. 1432/2003 a NV č. 247/2004 Sb. Osoby uznané nebo předběžně uznané a řízení o uznání nebo o předběžném uznání, zahájená podle NV č. 247/2004 Sb., se považují za uznané nebo předběžně uznané podle NR (ES) č. 1234/2007 a NK (ES) č. 1580/2007, v platných zněních, NK (EU) č. 543/2011 a NV č. 318/2008 Sb.

Finanční podpora je poskytována registrovaným OP na schválený operační program, který je strukturovaný, na 3 až 5 let. Zahrnuje opatření vedoucí ke koncentraci nabídky, zlepšení jakosti a obchodní hodnoty produktů, propagace, zajištění plánování produkce atd. Podpora je omezena stropem 4,1 % (4,6 %) obchodované produkce organizace producentů za referenční období a dále je poskytována ve výši 50 % (60 %) nákladů na prováděná opatření operačního programu z rozpočtu EU. Organizace producentů mohou žádat o poskytnutí podpory na základě realizovaných výdajů ve čtvrtletních, pololetních nebo ročních obdobích.

- **V roce 2006** byly v ČR čtyři registrované organizace producentů (OP) s operačním programem, a to:
CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOTEL, Bohušovice n. Ohří; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice,
a čtyři předběžně registrované skupiny producentů (SP) s plánem k dosažení uznání:
EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; ZN FRUIT, družstvo, Hodonice; Družstvo producentů rajčat, Podivín; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov-Slemeno.
- **V roce 2007** se rozšířil počet registrovaných OP na pět, kdy podmínky registrace splnilo Odbytové družstvo EKO-ODBYT, Slaný, a sedm předběžně registrovaných SP (nově registrovány Odbytové družstvo Polabí, Přerov n/Labem; OZC Jizera, Předměřice n/Jizerou; Družstvo BRAMKO CZ, Semice).
- **V roce 2008** podmínky pro řádné uznání za OP nově splnily tři předběžně uznané SP (Družstvo producentů rajčat, Podivín; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Družstvo BRAMKO CZ, Semice). Jedné organizaci producentů (EKO-ODBYT, Slaný) byla odňata registrace pro neplnění podmínek (požádala si však znovu o registraci, která jí byla udělena) takže ke konci roku počet řádně uznaných OP činil 8.
Družstvo ZN FRUIT, Hodonice zaniklo a spojilo se s OP Jihomoravská zelenina, Velké Bílovice. Předběžně uznané jako SP bylo Odbytové Družstvo Ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice a Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz, Český Brod, což znamená celkem 7 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2009** bylo SP Východočeská zelenina, družstvo producentů zeleniny uznáno jako OP, počet registrovaných OP tedy stoupl na 9.
Nově registrované bylo SP Zeltr, odbytové družstvo, Troubky, člen koncernu Zeltr; Nature Fruit, družstvo, Choustníkovo Hradiště a G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov, Lysá nad Labem – ke konci roku 2009 bylo tedy v ČR 9 předběžně uznaných SP.
- **V roce 2010** bylo SP Odbytové družstvo Polabí uznáno jako OP. Počet předběžně uznaných SP se tak snížil na 8 a počet uznaných OP stoupl na 10.
- **V roce 2011** se počet SP zvýšil na 9 přihlášením ZP Otice, počet uznaných OP činil 10.
- **V roce 2012** bylo družstvo OZC Jizera uznáno jako OP, čímž se počet uznaných OP k 31. 7. 2012 zvýšil na 11. Přihlášením dalšího družstva Suchá Loz činil počet předběžně uznaných SP 9.

Finanční podpora pro OP a SP ovoce (tj. od 1. 1. – 31. 12. daného roku)

Ukazatel	2007	2008	2009*	2010*	2011*	2012* (k 31.7.)
Finanční podpora pro OP	12 286 402 Kč	18 502 795 Kč	22 758 922 Kč	35 905 848 Kč	47 955 000 Kč	29 089 987 Kč
Finanční podpora předběžně uznaným SP¹⁾	1 510 470 Kč	1 843 201 Kč	6 673 616 Kč	16 037 207 Kč	16 940 000 Kč	8 064 018 Kč

Poznámka: *součet podpor pro OP a SP pěstující jen ovoce a pěstující ovoce i zeleninu

Pozn.: ¹⁾ Podpora je stanovena na základě objemu obchodované produkce určitou procentní sazbou, žádat je možno o semestrální nebo roční platbu v intervalu od data uznání. Na podpoře se podílí 25 % členský stát, 75 % jde ze zdrojů EU.

b) Vydávání licencí pro čerstvé ovoce a zeleninu

Při dovozu čerstvého ovoce a zeleniny ze třetích zemí není většinou zapotřebí dovozní licence. Vývoz čerstvého ovoce a zeleniny podléhá předložení licence pouze tehdy, chce-li vývozce nárokovat příslušnou vývozní subvenci.

Dovoz česneku a příbuzných plodin ze třetích zemí do EU podléhá povinnosti předložení dovozní licence (NK (ES) č. 341/2007). Dovozece si o licence musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 50 €/t. v případě běžného dovozu v režimu „B“ a 60 €/t v případě dovozu v rámci celních kvót. Při dovozu čerstvého česneku (KN 0703 20 00) lze po splnění podmínek požádat 4x ročně o dovozní kvótu.

- **v roce 2009** bylo vydáno 112 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 031 593 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 109 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 1 973 340 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 125 licencí na dovoz česneku a příbuzných plodin na celkové množství 2 171 466 Kg.

c) Poskytování finanční podpory na ovoce a zeleninu určené ke zpracování

Podpory v odvětví zpracovaného ovoce a zeleniny byly určeny producentům EU, kteří dodávali rajčata, broskve nebo hrušky ke zpracování dle NR (ES) č. 2201/96 ve znění pozdějších předpisů. Jednou z podmínek pro získání podpory bylo členství v registrované OP, prostřednictvím které se uskutečňovaly veškeré obchodní a finanční transakce. OP musely uzavřít smlouvu o zpracování s rovněž registrovaným zpracovatelem.

Od roku 2008 na základě nařízení vlády č. 95/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, přešla tato platba do režimu oddělené platby za rajčata určená ke zpracování.

- **V marketingovém roce 2007/08** byla předložena žádost o vyplacení podpory na 9 710 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 34,50 €/t celkem 9 391 971 Kč.
- **v marketingovém roce 2008/09** bylo předloženo 13 žádostí o vyplacení podpory na 11 700 t rajčat, což činilo při sazbě podpory 35,29 €/t celkem 9 979 025 Kč.
- **v marketingovém roce 2009/2010** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě podpory 34,70 €/t celkem 10 417 753 Kč.
- **v marketingovém roce 2010/2011** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 181 722 Kč,

- **v marketingovém roce 2011/2012** bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na 11 930 t rajčat při sazbě 34,70 €/t celkem 10 247 870 Kč.

d) Vydávání licencí pro výrobky ze zpracovaného ovoce a zeleniny

Při dovozu zpracovaného ovoce zeleniny ze třetích zemí není zapotřebí dovozní licence, pokud dovozce nepožaduje dovoz v rámci kvóty na konzervované houby dle NK č. 1979/2006, v platném znění. Vývoz podléhá předložení licence pouze tehdy, chce-li vývozce nárokovat příslušnou vývozní subvenci (licence se předkládá celnímu orgánu při proclení).

Dovoz konzervovaných hub ze třetích zemí do EU v rámci kvóty podléhá povinnosti předložení dovozní licence (položky KN 0711 5100, 2003 1020, 2003 1030). Dovozce si o licenci musí žádat ve členském státě, ve kterém má sídlo a je registrován k DPH. Pro každou žádost je nutné složit záruku ve výši 40 €/t. O licence se žádá 1x ročně a je nutné, aby dovozci splnili podmínky dané výše uvedeným nařízením.

- **v roce 2008** bylo vydáno 7 hlavních licencí, ze kterých pak bylo vydáno 15 dílčích licencí na celkové množství 4 291 241 kg žampionů,
- **v roce 2009** bylo vydáno 25 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 5 054 963 kg,
- **v roce 2010** bylo vydáno 21 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 4 924 582 kg,
- **v roce 2011** bylo vydáno 22 licencí na dovoz konzervovaných hub na celkové množství 3 699 202 kg.

7. Legislativa ČR vztahující se ke komoditě zelenina

Následující přehled právních předpisů zahrnuje výběr právních předpisů, týkajících se komodity zelenina:

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

- 278/2010 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 381/2007 Sb., o stanovení max. limitů reziduí pesticidů v potravinách a surovinách,
- 235/2010 Sb., o stanovení požadavků na čistotu a identifikaci přídatných látek, ve znění vyhl. č. 319/2010 Sb., 121/2011 Sb.),
- 45/2010 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 147/1998 Sb., o způsobu stanovení kritických bodů v technologii výroby, ve znění pozdějších předpisů (ruší vyhl. č. 196/2002 Sb., 161/2004 Sb.),
- 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin, ve znění vyhl. č. 352/2009 Sb.,
- 4/2008 Sb., kterou se stanoví druhy a podmínky použití přídatných a extrakčních rozpouštědel při výrobě potravin, ve znění vyhl. č. 130/2010 Sb., 122/2011 Sb.,
- 293/2006 Sb., kterou se mění vyhl. č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody, ve znění vyhl. č. 187/2005 Sb.,
- 211/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 210/2004 Sb., o podmínkách a požadavcích na provozní a osobní hygienu při výrobě potravin a jejich uvádění do oběhu s výjimkou prodeje, kromě potravin živočišného původu,
- 127/2006 Sb., kterou se zrušuje vyhl. č. 347/2002 Sb., o hygienických požadavcích na prodej potravin a rozsah vybavení prodejny podle sortimentu prodáváných potravin,
- 366/2005 Sb., o požadavcích vztahujících se na některé zmrazené potraviny (ruší vyhl. č. 326/1997 Sb., 44/2000 Sb., 160/2002 Sb.),
- 113/2005 Sb., o způsobu označování potravin a tabákových výrobků, ve znění vyhl. č. 368/2005 Sb., 497/2005 Sb., 101/2007, 127/2008 Sb., 117/2011 Sb.,
- 450/2004 Sb., o označování výživové hodnoty potravin, ve znění vyhl. č. 330/2009 Sb.,
- 447/2004 Sb., o požadavcích na množství a druhy látek určených k aromatizaci potravin, podmínky jejich použití, požadavky na jejich zdravotní nezávadnost,
- 320/2004 Sb., kterou se mění vyhl. 212/2004 Sb., o stanovení zásob a způsobu jejich ohlašování SZPI,
- 305/2004 Sb., o stanovení druhů kontaminujících a toxikologicky významných látkách a jejich přípustné množství v potravinách,
- 289/2004 Sb., kterou se mění vyhl. č. 335/1997 Sb., pro nealkoholické nápoje a koncentráty k přípravě nealkoholických nápojů, ovocná vína, ostatní vína apod.,
- 211/2004 Sb., metodách zkoušení a způsobu odběru a přípravy kontrolních vzorků (změny vyhl. č. 459/2005 Sb., 238/2005 Sb., 611/2004 Sb.),
- 133/2004 Sb., o podmínkách ozařování potravin a surovin, o nejvyšší přípustné dávce záření a o způsobu označení ozařování na obalu,
- 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití, ve znění vyhl. č. 402/2006 Sb., 473/2006 Sb., 157/2008 Sb., 35/2012 Sb.,

157/2003 Sb., o stanovení požadavků pro čerstvé ovoce a zeleninu, zpracované ovoce a zeleninu, suché skořápkové plody, houby, brambory a výrobky z nich, jakož i další způsoby jejich označování, ve znění vyhl. č. 650/2004 Sb., 291/2010 Sb.

Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství,

jak vyplývá ze změn provedených zákony č. 62/2000 Sb., 307/2000 Sb., 128/2003 Sb., 85/2004 Sb., 317/2004 Sb., 94/2005 Sb., 441/2005 Sb., 230/2006 Sb., 409/2006 Sb., 267/2006 Sb., 35/2008 Sb., 95/2008 Sb., 109/2009 Sb., 227/2009 Sb., 291/2009 Sb.

- prováděcí předpisy:

479/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování některých podpor, ve znění NV č. 369/2010 Sb.,

478/2009 Sb., o stanovení některých podmínek pro poskytování podpory na ovoce a zeleninu a výrobky z ovoce, zeleniny a banánů dětem ve vzdělávacích zařízeních,

335/2009 Sb., o stanovení druhů krajinných prvků,

83/2009 Sb., o stanovení důsledků porušení podmíněnosti poskytování přímých podpor, některých podpor v rámci společné organizace trhu s vínem a některých podpor PRV, a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění NV č. 480/2009 Sb.,

318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, účinnost od 1. 9. 2008, ve znění NV č. 215/2010 Sb. a 309/2012 Sb.,

112/2008 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování národních doplňkových plateb přímým podporám, ve znění NV č. 480/2009 Sb., 86/2010 Sb., 107/2012 Sb.,

79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 114/2008 Sb., 45/2009 Sb., 83/2009 Sb., 78/2010 Sb., 112/2010 Sb., 369/2010 Sb., 282/2011 Sb., 61/2012 Sb., 263/2012 Sb.,

75/2007 Sb., o podmínkách poskytování plateb za přírodní znevýhodnění v horských oblastech, oblastech s jinými znevýhodněními a v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě, ve znění NV č. 113/2008 Sb., 83/2009 Sb., 111/2010 Sb., 369/2010 Sb., 372/2010 Sb., 283/2011 Sb.,

47/2007 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování jednotné platby na plochu zemědělské půdy a některých podmínek poskytování informací o zpracování zemědělských výrobků, pocházejících z půdy uvedené do klidu, ve znění NV č. 83/2009 Sb., 480/2009 Sb., 369/2010 Sb.,

257/2006 Sb., kterým se mění NV č. 181/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek provádění společných organizací trhu, pokud jde o systém poskytování subvencí při vývozu pro zemědělské výrobky a zpracované zemědělské výrobky, ve znění NV č. 99/2005 Sb.,

88/2006 Sb., o způsobu a rozsahu vyžadování údajů o ovocných sadech obhospodařovaných v režimu intenzivního ovocnářství,

82/2006 Sb., o stanovení dalších údajů evidovaných u půdního bloku nebo u dílu půdního bloku v evidenci využití zemědělské půdy, ve znění NV č. 336/2009 Sb.,

69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti u zemědělského podnikatele, ve znění NV č. 512/2006 Sb., 96/2008 Sb.

242/2004 Sb., o podmínkách provádění opatření na podporu rozvoje mimoprodukčních funkcí zemědělství spočívajících v ochraně složek životního prostředí (o provádění

- agroenvironmentálních opatření, ve znění NV č. 542/2004 Sb., 119/2005 Sb., 515/2005 Sb., 351/2006 Sb., 81/2007 Sb., 99/2008 Sb.),
- 241/2004 Sb., o podmínkách provádění pomoci méně příznivým oblastem a oblastem s ekologickými omezeními, ve znění NV č. 121/2005 Sb., 510/2005 Sb.,
- 159/2004 Sb., o stanovení bližších podmínek poskytování a propadnutí záruk pro zemědělské výrobky,
- 505/2000 Sb., o stanovení podpůrných programů k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství, ve znění NV č. 500/2001 Sb. a 203/2004 Sb.

Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zák. č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:
16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (ve znění zák. č. 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 85/2012 Sb.),

- prováděcí předpisy:
295/2011 Sb., o způsobu hodnocení rizik ekologické újmy a bližších podmínkách finančního zajištění,
17/2009 Sb., o zjišťování a nápravě ekologické újmy na půdě.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití.

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění zákonů č. 626/2004 S., 444/2005 Sb., 131/2006 Sb., 189/2008 Sb., 249/2008 Sb., 291/2009 Sb., 490/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 102/2010 Sb., 245/2011 Sb., 199/2012 Sb.),

- prováděcí předpisy:
327/2012 Sb., o ochraně včel, zvěře, vodních organismů a dalších necílových organismů při použití přípravků na ochranu rostlin (ruší vyhl. č. 327/2004 Sb. a 33/2012 Sb.),
207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků a o změně vyhl. č. 384/2011 Sb. (ruší vyhl. 334/2004 Sb. a 147/2009 Sb.),
206/2012 Sb., o odborné způsobilosti pro nakládání s přípravky (ruší vyhl. č. 333/2004 Sb.),
205/2012 Sb., o obecných zásadách integrované ochrany rostlin (účinnost od 1. 1. 2014),
204/2012 Sb., o technických požadavcích pro pověření referenční laboratoře,
32/2012 Sb., o přípravcích a dalších prostředcích na ochranu rostlin, ve znění vyhl. č. 326/2012 Sb.,
215/2008 Sb., o opatřeních proti zavlékání a rozšiřování škodlivých organismů rostlin a rostlinných produktů, ve znění vyhl. č. 159/2009 Sb. a 76/2010 Sb., (ruší vyhl. č. 662/2004 Sb., 330/2004 Sb., 247/2005 Sb., 244/2006 Sb. a 493/2006 Sb.),
328/2004 Sb., o evidenci výskytu a hubení škodlivých organismů ve skladech rostlinných produktů a o způsobu zjišťování a regulace jejich výskytu v zemědělských veřejných skladech a skladech SZIF, ve znění vyhl. č. 380/2011 Sb. a 328/2012 Sb.

Zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění zákonů č. 147/2002 Sb., 149/2002 Sb., 219/2003 Sb., 554/2005 Sb., 377/2005 Sb., 444/2005 Sb., 184/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb.

Zákon č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin, jak vyplývá ze změn provedených zákony č. 444/2005 Sb., 178/2006 Sb. a 299/2007 Sb., 96/2009 Sb., 223/2009 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb., 300/2009 Sb., 331/2010 Sb., 54/2012 Sb.,

- prováděcí předpisy:

129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu (ruší vyhl. č. 369/2009, 298/2012 Sb., 168/2011 Sb.),

61/2011 Sb., o stanovení požadavků na odběr vzorků, postupy a metody zkoušení osiva a sadby, (ruší vyhl. č. 206/2004 Sb., 581/2006 Sb.),

378/2010 Sb., o stanovení druhového seznamu pěstovaných rostlin,

332/2006 Sb., o množitelských porostech a rozmnožovacím materiálu chmele, révy, ovocných rodů a druhů a okrasných druhů a jeho uvádění do oběhu (ruší vyhl. č. 147/2004 Sb.),

449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění vyhl. č. 125/2007 Sb. a 320/2007 Sb., 11/2009 Sb., 446/2009 Sb., 389/2010 Sb., 404/2011 Sb.,

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:

124/2006 Sb., kterou se ruší vyhl. č. 95/2006 Sb., o stanovení seznamu odpadů, na které se vztahuje postup podle § 55 odst. 2 zákona č. 185/2001 Sb.,

383/2001 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (změna vyhl. č. 41/2005 Sb., č. 294/2005 Sb., 341/2008 Sb., 351/2008 Sb., 478/2008 Sb., 61/2010 Sb., 170/2010 Sb.),

382/2001 Sb., o podmínkách použití upravených kalů na zemědělské půdě (změna vyhl. č. 504/2004 Sb.),

381/2001 Sb., o stanovení Katalogu odpadů, Seznamu nebezpečných odpadů (změna vyhl. č. 503/2004 Sb. a 168/2007 Sb., 374/2008 Sb.),

376/2001 Sb., o hodnocení nebezpečných vlastností odpadů (změna vyhl. č. 502/2004 Sb.).

Zákon č. 156/1998 Sb., zákon o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů,

- prováděcí předpisy:

257/2009 Sb., o používání sedimentů na zemědělské půdě,

474/2000 Sb., o stanovení požadavků na hnojiva ve znění vyhl. č. 401/2004 Sb., č. 209/2005, č. 271/2009 Sb.,

274/1998 Sb., o skladování a způsobu používání hnojiv, ve znění vyhl. č. 399/2004 Sb., č. 476/2000 Sb., 473/2002 Sb., 91/2007 Sb., 353/2009 Sb.,

275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd a zjišťování půdních vlastností lesních pozemků ve znění vyhl. č. 477/2000 Sb., č. 400/2004 Sb.,

273/1998 Sb., o odběrech a chemických rozbořech vzorků hnojiv ve znění vyhl. č. 475/2000 Sb.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, ve znění pozdějších předpisů

- prováděcí předpisy:

641/2004 Sb., o rozsahu a způsobu vedení evidence obalů a ohlašování údajů z této evidence,

116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 201/2012 Sb., o ochraně ovzduší (ruší zákon č. 86/2002 Sb. a jeho prováděcí předpisy),

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění zák. č. 123/1998 Sb., 100/2001 Sb.

Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (jak vyplývá ze změn provedených zákony č. 521/2002 Sb., 437/2004 Sb., 695/2004 Sb., 444/2005 Sb., 222/2006 Sb., 25/2008 Sb., 227/2009 Sb., 281/2009 Sb.), a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejich zneužití.

Některé další související předpisy právního řádu ČR:

Vyhláška č. 412/2008 Sb., kterou se stanoví seznam katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků, ve znění vyhl. č. 427/2009 Sb., 340/2010 Sb. a 358/2011 Sb.

Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění zákona č. 130/2008 Sb., ve znění NV č. 288/2010 Sb.

Zákon ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, a jeho prováděcí předpisy.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku, ve znění zákona č. 121/2000 Sb., 237/2004 Sb., 257/2004 Sb., 296/2007 Sb., 188/2011 Sb.,

- prováděcí předpisy:

3/2008 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 151/1997 Sb. (změna vyhl. č. 456/2008 Sb., 460/2009 Sb., 364/2010 Sb., 387/2011 Sb.).

8. Kontrola jakosti

a) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a čerstvých hub

K hodnocení jakosti čerstvé zeleniny se používají zejména zákon č. 110/1997 Sb. a 146/2002, ve znění pozdějších předpisů, a dále nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 852/2004 a 178/2002 a rovněž nařízení Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění. Na základě požadavků právních předpisů EU je od roku 2010 přiřazena do kategorie čerstvé zeleniny i kategorie čerstvých hub.

V roce 2011 bylo inspektory Státní zemědělské a potravinářské inspekce (SZPI) provedeno 779 kontrol. V rámci těchto kontrol bylo v tržní síti zkontrolováno 1 615 šarží čerstvé zeleniny a hub, tj. o 8,5 % více než v roce 2010. Požadavkům právních předpisů nevyhovělo 399 vzorků (tj. 24,7 %), přičemž nejvyšší procento závad vykazovala zelenina původem ze třetích zemí (31,4 %). Nejvíce nedostatků bylo tradičně zjištěno v maloobchodní síti. Velmi problematickou skupinou byla skupina plodové zeleniny. Z jednotlivých zeleninových druhů byl nejvyšší počet porušení jakosti nebo označování zjištěn u rajčat (88 šarží), papriky (65 šarží), cibule (62 šarží) a mrkve (40 šarží).

Do maloobchodního prodeje jsou zahrnuty nejen specializované prodejny ovoce a zeleniny, ale všechny obchody uvádějící do oběhu čerstvou zeleninu a houby, jakož i supermarkety.

Situace týkající se nejčastěji zjišťovaných nedostatků byla v roce 2011 obdobná jako v přecházejících letech. U čerstvé zeleniny se jednalo nejčastěji o nedodržení minimálních požadavků na jakost, tzn. plody vykazovaly známky napadení hnilobou a plísní, v menší míře byly plody nečerstvého vzhledu, měkké, svrasklé po celém povrchu nebo plody mechanicky poškozené.

V případě označování chyběly na obalech nebo v místě nabídky spotřebiteli nejčastěji údaje o zemi původu, dále pak nebyla deklarována třída jakosti. Byly zjištěny případy, kdy se označení země původu na obale produktu a na informační tabuli pro spotřebitele, umístěné nad tímto produktem, lišilo, čímž došlo k uvádění spotřebitele v omyl. Ve 23 případech skutečná hmotnost balení neodpovídala hmotnosti deklarované na obale. U čtyř vzorků čerstvých pěstovaných hub nebyly dodrženy skladovací podmínky.

Počet kontrolovaných šarží čerstvé zeleniny a hub za rok 2011

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	11	9,1	184	43,5	53	7,5	0	-	248	34,3
Kořenová	10	0,0	168	38,1	62	0,0	1	0,0	241	26,6
Košťálová	23	4,3	93	24,7	43	9,3	3	0,0	162	17,3
Listová a naťová	9	0,0	171	10,5	55	5,5	1	0,0	236	8,9
Lusková	2	0,0	33	18,8	8	0,0	0	-	43	14,0
Plodová	19	5,3	460	39,1	140	2,1	3	0,0	622	29,6
Řapíkatá	0	-	16	43,8	0	-	0	-	16	43,8
Ostatní	3	0,0	11	0,0	0	-	0	-	14	0,0
Houby čerstvé	5	0,0	21	19,0	6	0,0	1	0,0	33	12,1
CELKEM	82	3,7	1 157	33,0	367	3,8	9	0,0	1 615	24,7
Původ zboží										
ČR	60	0,0	344	28,3	72	4,2	5	0,0	481	20,8
Třetí země	2	0,0	60	38,3	23	17,4	1	0,0	86	31,4
EU mimo ČR	15	0,0	595	22,5	269	2,6	3	0,0	882	16,0
Původ neuveden	5	60,0	158	81,0	3	0,0	0	-	166	78,9

Pramen: SZPI

V roce 2011 bylo na obsah cizorodých látek analyzováno celkem 723 vzorků, zaznamenáno bylo celkem 12 nevyhovujících nálezů. U dvou vzorků špenátu bylo zjištěno nadlimitní množství dusičnanů, u deseti vzorků byl detekován obsah pesticidů vyšší, než je stanovený maximální reziduální limit.

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za rok 2011

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	30	36,7	71	11,3	66	0,0	141	22,7	121	33,1
Kořenová	6	0,0	36	16,7	126	0,8	97	49,5	58	24,1
Košťálová	10	20,0	29	6,9	95	3,2	60	25,0	43	20,9
Listová a naťová	7	57,1	26	7,7	188	2,7	18	44,4	14	21,4
Lusková	5	40,0	1	0,0	33	0,0	7	57,1	3	0,0
Plodová	33	12,1	203	10,8	181	1,7	257	45,5	166	34,3
Řapíkatá	0	-	1	100,0	8	0,0	7	85,7	2	0,0
Ostatní	0	-	13	0,0	1	0,0	0	-	0	-
Houby čerstvé	1	0,0	1	100,0	25	0,0	8	50,0	2	0,0
CELKEM	92	25,0	381	11,0	723	1,7	595	39,3	409	30,1

Pramen: SZPI

• Certifikace čerstvé zeleniny v roce 2011

Certifikace čerstvého ovoce a zeleniny byla v roce 2011 prováděna dle nařízení Komise (EU) č. 543/2011, v platném znění. **Certifikace se provádí při dovozu či vývozu čerstvého ovoce a zeleniny do/ze třetích zemí, jedná se o kontrolu shody těchto produktů s obchodními normami Unie.** Inspektoři SZPI kontrolují jakost i označování produktů dle požadavků stanovených v jednotlivých obchodních normách. Obchodník, který dováží nebo vyváží čerstvé ovoce a zeleninu (včetně čerstvých pěstovaných hub a skořápkových plodů) **do/ze třetích zemí,**

je povinen tuto skutečnost nahlásit na příslušný inspektorát SZPI. Bez platného osvědčení o shodě není možné danou šarži proclít.

Vydávání certifikátů o shodě s obchodními normami Unie pro čerstvé ovoce a zeleninu je prováděno podle **zákona č. 146/2002 Sb.**, o SZPI, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2011 bylo inspektory SZPI vystaveno celkem 63 certifikátů při dovozu čerstvé zeleniny určené k přímé spotřebě. Při vývozu čerstvé zeleniny nebyly v roce 2011 vystaveny žádné certifikáty.

b) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub za období I. – III. čtvrtletí 2012

V uvedeném období roku 2012 bylo provedeno celkem 683 kontrol u 221 kontrolovaných osob, kdy byla ověřována jakost a správnost označení u čerstvé zeleniny a hub. Celkem bylo hodnoceno 1 309 šarží, tj. o 4 % méně v porovnání se stejným obdobím minulého roku. Z tohoto počtu nevyhovělo právním požadavkům celkem 392 šarží, tj. 29,9 %. Nejvyšší procento nedostatků bylo zjištěno u zeleniny kořenové (46,4 %), cibulové (28,6 %) a plodové (28,2 %). Pokud se týká o procentuální zastoupení nevyhovujících šarží podle země původu, nejmenší procento bylo zjištěno u produkce pocházející ze států EU, nejvyšší procento u produkce, u které nebyl deklarován původ.

Stejně jako v předcházejících letech byla kontrola jakosti a zdravotní nezávadnosti čerstvé zeleniny a hub prováděna především v maloobchodní síti, kde bylo hodnoceno celkem 1 055 šarží, z toho 385 bylo kvalifikováno jako nevyhovující, tj. 36,5 %. Nejčastějším důvodem u nevyhovujících vzorků bylo nesplnění minimálních požadavků na jakost, kdy ve většině případů byly plody napadeny hnilobou nebo plísní, tzn. byly nevhodné ke spotřebě. Dále se vyskytovaly plody nepevné, svrasklé po celém nebo části povrchu, nečerstvého vzhledu. U cibulové zeleniny byly zjištěny cibule či stroužky seschlé, silně naklíčené.

Ve 112 případech byla nevyhovujícím způsobem označena čerstvá zelenina, neboť na obale chyběl údaj o zemi původu, méně často třída jakosti nebo název odrůdy. Poměrně častým zjištěním bylo odlišné značení země původu na regálovém štítku a na originálním balení, takto označená potravina uváděla spotřebitele v omyl. Popřípadě byl údaj o zemi původu uvedený na regálovém lístku v rozporu s údajem uvedeným v dodacím listě.

Počet kontrolovaných vzorků čerstvé zeleniny a hub za I. – III. čtvrtletí roku 2012

Zelenina	Výroba		Maloobchod		Velkoobchod		Ostatní		Celkem	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	5	0,0	144	45,1	18	0,0	0	-	167	38,9
Kořenová	5	0,0	199	53,3	33	12,1	0	-	237	46,4
Košťálová	4	0,0	121	23,1	25	0,0	0	-	150	18,7
Listová a naťová	4	0,0	94	28,7	35	0,0	0	-	133	20,3
Lusková	1	0,0	19	10,5	7	14,3	0	-	27	11,1
Plodová	14	0,0	419	34,8	91	2,2	0	-	524	28,2
Řapíkatá	0	-	15	33,3	1	0,0	0	-	16	31,3
Ostatní	0	-	7	28,6	0	-	0	-	7	28,6
Houby čerstvé	1	0,0	37	10,8	8	0,0	2	0,0	48	8,3
CELKEM	34	0,0	1 055	36,5	218	3,2	2	0,0	1 309	29,9
Původ zboží										
ČR	25	0,0	242	43,0	33	0,0	2	0,0	302	34,4
Třetí země	0	-	79	36,7	20	5,0	0	-	99	30,38
EU mimo ČR	8	0,0	600	28,2	162	3,7	0	-	770	22,7
Původ neuveden	1	0,0	134	61,9	3	0,0	0	-	138	60,1

Pramen: SZPI

Na cizorodé látky bylo hodnoceno celkem 435 šarží, z toho u šesti vzorků čerstvé zeleniny byl překročen maximální limit pro rezidua pesticidů a u jednoho vzorku pastináku bylo zjištěno vyšší množství kadmia, než je povoleno NK (ES) č. 1881/2006, v platném znění, maximální limity reziduí stanovuje nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 396/2005 (ve znění NK č. 149/2008).

Výsledky rozborů čerstvé zeleniny a hub z laboratoří a z hodnocení na místě za I. – III. čtvrtletí 2012

Zelenina	Počet analýz									
	Analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		značení	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Cibulová	11	36,4	29	6,9	40	2,5	112	31,3	75	40,0
Kořenová	4	50,0	34	35,3	76	1,3	154	60,4	73	30,1
Košťálová	4	0,0	35	0,0	56	3,6	99	22,2	60	10,0
Listová a naťová	1	0,0	25	8,0	84	0,0	46	39,1	30	30,0
Lusková	1	0,0	1	0,0	19	5,3	9	22,2	2	0,0
Plodová	13	0,0	103	20,4	135	0,7	346	28,3	180	21,7
Řapíkatá	0	-	3	0,0	5	0,0	10	40,0	6	16,7
Ostatní	1	0,0	2	0,0	2	0,0	3	33,3	2	100,0
Houby čerstvé	8	0,0	5	0,0	18	5,6	26	7,7	19	0,0
CELKEM	43	14,0	237	15,6	435	1,6	805	34,2	447	24,4

Pramen: SZPI

c) Výsledky kontroly zdravotní nezávadnosti a jakosti zpracované zeleniny v roce 2011

V roce 2011 bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 436 vzorků, tj. o 9,3 % více než v předchozím roce. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 90 vzorků, tj. 20,7 %. Nevyhovělo 35 tuzemských a 55 vzorků původem z jiných zemí. Z hlediska jednotlivých skupin náležela k nejproblematictější skupině sterilované zeleniny, skupině zmrazené zeleniny a skupině upravené chlazené čerstvé zeleniny.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování u vzorků kontrolovaných ve výrobě, velkoobchodech a maloobchodech lze konstatovat, že četnost závad byla nejvyšší v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny v roce 2011

Původ zboží	Výroba		Velkoobchod		Maloobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
ČR	82	3,7	7	0,0	128	25,2	1	0,0	218	16,1
Jiný než ČR	12	0,0	7	42,9	199	26,1	0	-	218	25,2
CELKEM	94	3,2	14	21,4	327	25,8	1	0,0	436	20,7

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Kontrola zpracované zeleniny byla zaměřena zejména na kontrolu chemických požadavků na zdravotní nezávadnost (dle vyhlášky č. 4/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 299/2012 Sb.) Jako nevyhovující z hlediska kontaminujících látek byly vyhodnoceny 3 vzorky zpracované zeleniny – kysaného zelí - z důvodu nedeklarované přítomnosti kyseliny sorbové.

Mikrobiologickým požadavkům ve znaku plísně okem viditelné nevyhověl celkem 1 vzorek upravené chlazené čerstvé zeleniny. Nesplnění jakostních požadavků (dle vyhlášky č. 157/2003

Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhlášky č. 113/2005 Sb., ve znění pozdějších předpisů) bylo zjištěno u 1 vzorku sterilované zeleniny z důvodu menšího obsahu deklarovaného pevného podílu, 2 vzorky kečupu z důvodu nižšího podílu rajčatové složky a 1 vzorek zmrazené zeleninové směsi z důvodu nižšího obsahu jedné z deklarovaných složek.

Při senzorickém hodnocení byla zjištěna neodpovídající konzistence a vzhled u 3 vzorků sterilované kukuřice, 2 vzorků kysaného zelí a 1 vzorku zmrazené zeleniny. Mezi nedostatky z hlediska označování patřilo nesprávné označení u 29 vzorků zpracované zeleniny, zejména z důvodu chybějícího označení v českém jazyce. Z dalších zjištěných nedostatků stojí za zmínku nedodržení podmínek skladování (zejména nevhodná skladovací teplota) u 47 vzorků zpracované zeleniny, a to především u kysaného zelí, upravené chlazené a u zmrazené zeleniny. Dále byla u 1 vzorku sušené zeleniny zjištěna menší než deklarovaná hmotnost a u 2 vzorků zpracované zeleniny byl poškozen obal.

Výsledky rozborů zpracované zeleniny z laboratoří a z hodnocení na místě v roce 2011

Ukazatel	Počet rozborů									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		označování	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Zelenina	62	11,3	88	1,1	153	2,0	156	32,7	53	54,7

Pramen: SZPI

d) Výsledky kontroly jakosti a zdravotní nezávadnosti zpracované zeleniny za I. – III. čtvrtletí roku 2012

V tomto období bylo inspektory SZPI zkontrolováno celkem 450 vzorků, tj. o 38 % více než za stejné období předchozího roku. Jako nevyhovujících bylo vyhodnoceno 107 vzorků, tj. 24,6 %, z toho 32 tuzemských. Z hlediska jednotlivých skupin náležely k nejproblematictější skupině upravené chlazené čerstvé zeleniny a mléčně kvašené zeleniny.

Porovnáním výsledků kontroly zdravotní nezávadnosti, jakosti a označování byla četnost závad nejvyšší v maloobchodní síti.

Počet kontrolovaných vzorků zpracované zeleniny za I. – IX. měsíc roku 2012

Původ zboží	Výroba		Velkoobchod		Maloobchod		Jiné*		Celkem	
	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %	celkem	nevyh. %
Tuzemsko	82	3,7	6	16,7	104	22,0	0	-	192	13,8
Jiná než ČR	6	20,0	12	30,0	240	33,2	0	-	258	32,8
Celkem	88	4,6	18	25,0	344	29,8	0	-	450	24,6

Pramen: SZPI

Poznámka: * restaurace, přeprava, suroviny

Při kontrole chemických požadavků na zdravotní nezávadnost byl jako nevyhovující z hlediska kontaminujících látek vyhodnocen 1 vzorek sterilované zeleniny pro přítomnost nepovoleného barviva tartrazin a 3 vzorky mléčně kvašené zeleniny obsahující nepovolenou konzervační látku kyselinu mravenčí.

Mikrobiologickým požadavkům ve znaku plísně okem viditelné nevyhověly 3 vzorky sterilované zeleniny a 3 vzorky upravené chlazené čerstvé zeleniny.

Při kontrole jakostních požadavků nevyhověly 3 vzorky sterilované zeleniny z důvodu neodpovídající hmotnosti pevného podílu, 1 vzorek sušené zeleniny z důvodu přítomnosti biologických příměsí, 1 vzorek upravené chlazené zeleniny z důvodu nedodržení procentuálního podílu deklarovaných různých složek salátu, 2 vzorky kečupu – jeden z důvodu nižšího podílu sacharidů a druhý z důvodu nižšího obsahu rajčatové složky a 1 vzorek zmrazené zeleniny

z důvodu nedodržení deklarované hmotnosti. Při senzorickém hodnocení byly zjištěny nedostatky u 12 vzorků sterilované zeleniny, 4 vzorků upravené chlazené čerstvé zeleniny (zejména rozbředlá konzistence) a u 2 vzorků zmrazené zeleniny (neodpovídající konzistence a chuť).

Nesprávně označeno bylo celkem 49 vzorků zpracované zeleniny, zejména z důvodu chybného označení v českém jazyce. Z dalších zjištěných nedostatků stojí za zmínku nedodržení podmínek skladování (zejména nevhodná skladovací teplota) u 19 vzorků zpracované zeleniny, zejména u zmrazené zeleniny, a dále 4 vzorky zpracované zeleniny (sterilovaná kukuřice, rajčatový protlak) z důvodu nevyhovujícího obalu.

Výsledky rozborů zpracované zeleniny z laboratoří a z hodnocení na místě za I. – III. čtvrtletí roku 2012

Ukazatel	Počet rozborů									
	analytika		mikrobiologie		cizorodé látky		senzorika		označování	
	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.	celkem	% nevyh.
Zelenina	76	9,2	87	6,9	119	3,4	191	24,1	79	60,8

Pramen: SZPI

EVROPSKÝ TRH

Situace na trhu s cibulí v roce 2012

Produkce cibule v EU (bez Rumunska a Bulharska) je v roce 2012 téměř o 15 % nižší než v roce 2011 a dosahuje přibližně úrovně dlouhodobého průměru. Pokles produkce cibule je způsoben zejména redukcí pěstebních ploch některými producenty v důsledku velmi nízkých cen cibule v marketingovém roce 2011/12, kdy byla úroda cibule vysoká. Nejvyšší pokles produkce je očekáván v Rakousku (-30 % oproti předchozímu roku), Francii (-21 %) a Velké Británii (-20 %), dále rovněž ve Španělsku (-19 %), Německu (-15 %) a Nizozemsku (-8 %). V porovnání s předchozím rokem jsou ve všech evropských zemích odbytové ceny cibule v roce 2012 výrazně nižší. Platí to i pro Španělsko, které se specializuje na produkci cibule velké kalibrace.

Ve **Španělsku** z důvodu vysokých letních teplot a velkého sucha v roce 2012 nedosahovala sklizená cibule obvyklé velikosti. Limitujícím faktorem nebyla však dostupnost vody, ale kapacity zavlažovacích zařízení. Náklady na elektřinu zavlažovacích systémů jsou tak vysoké, že z ekonomického hlediska nemohou čerpadla fungovat 8 hodin denně. Produkce cibule v **Nizozemsku** se očekává přibližně ve výši 1,1 mil. t, i když se výměra ploch pro pěstování cibule z letních výsevů snížila o 10 %. V hlavních pěstitelských oblastech bude dosaženo plánovaných výnosů, v severních oblastech bude výtěžnost cibule ještě vyšší. Naopak v přímořských oblastech očekávají letos sklizeň cibule nižší. V **Německu** se předpokládá pokles produkce cibule cca o 15 %, důvodem je především úbytek pěstebních ploch. Množství uskladněné cibule by mělo být ve výši 224 tis. t, což je o 14 % méně než v předchozím roce. Kvalita cibule z letošní sklizně je hodnocena jako dobrá až velmi dobrá. Hlášeny jsou pouze ojedinělé výskyty fuzariózy a plísní, což bylo způsobeno opožděným vývojem porostů a pozdním, pomalým zráním cibule. Výrazně menší zásoby cibule budou zejména v Bavorsku, mírně nižší v severním a jihozápadním Porýní a Vestfálsku. Ve **Velké Británii** činí celková výměra pro pěstování cibule 9,4 tis. ha, ze kterých bylo v roce 2012 sklizeny cca 400 tis. t cibule, což je 20% pokles oproti předchozímu roku. Kvalita včas sklizené cibule je hodnocena jako vynikající, avšak cca 40 % z celkové sklizně je menší velikosti a podstatně nižší kvality. Ve **Francii** nebylo ještě koncem října sklizeny přibližně 25 % ploch cibule. I když zde nedošlo ke snížení výměry pěstební plochy, produkce cibule bude výrazně nižší v objemu 325 tis. t. Podíl cibule malé velikosti bude letos dosti vysoký, tj. cca 45 % z celkové úrody. Výkyvy počasí v roce 2012 se negativně odrazily i v produkci cibule v **Polsku**. Rozsah pěstování ozimé cibule se sice mírně zvýšil, avšak suché mrazy v zimě porosty značně poškodily. I když výnosy cibule z letních výsevů byly mírně vyšší, odhaduje se meziroční pokles celkové sklizně cibule o 10 %.

Pěstování zeleniny na Slovensku

V roce 2011 se z 30,3 tis. ha sklídilo 314,8 tis. t zeleniny, tj. nárůst o 10,7 % v porovnání s velmi nízkou sklizní roku 2010. Výměra krytých ploch pro pěstování zeleniny se v roce 2011 v porovnání s předchozím rokem zvýšila z 66,3 ha na 107,8 ha. Očekávala se výrazně vyšší úroda plodové zeleniny, ale vlivem krize EHEC (*E. coli*) došlo jen k mírnému nárůstu, a to o 3,9 % na 5 919 t. Tato krize způsobila rovněž snížení spotřeby zeleniny a ztráty na ziscích.

Celkový dovoz čerstvé zeleniny v roce 2011 se meziročně zvýšil o 1,6 % na 266,0 tis. t, přičemž největší podíl měl květák, kapusta, mrkev, rajčata a cibule dodávané především z Polska, ČR a Německa.

Vývoz čerstvé zeleniny ze SR zaznamenal v roce 2011 výrazný pokles, oproti předchozímu roku se snížil o více než polovinu a dosáhl objemu 28,1 tis. t, přičemž největší objemy směřovaly do

Maďarska a ČR. Záporná hodnota salda zahraničního obchodu se zvýšila o 11,2 % na -140,8 tis. €.

Produkce zeleniny na Slovensku

Zelenina	Sklizňové plochy v ha			Produkce zeleniny v t		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
CELKEM	28 547	30 559	30 334	312 084	284 429	314 855
Z toho:						
hlávk. zelí bílé	3 718	3 707	-	45 674	42 479	-
hlávk. zelí červené	420	411	-	4 426	4 198	-
květák	849	903	878	9 461	6 168	6 520
hlávková kapusta	876	881	876	8 487	6 953	6 921
kedlubny	1 179	1 181	1 189	13 740	11 723	12 033
celer	233	233	230	2 148	2 089	2 052
mrkev a karotka	2 494	2 454	2 393	35 654	34 879	35 044
petržel	1 016	1 116	1 113	8 627	8 204	9 261
okurky nakládačky	1 198	1 192	1 177	12 111	11 710	11 815
okurky salátové	981	1 027	983	15 795	15 608	16 560
paprika	2 084	2 053	1 998	26 238	23 584	25 777
pór	14	14	14	86	86	92
rajčata konzumní	2 321	2 300	-	33 373	31 586	32 657
rajčata průmyslová	601	403	-	18 510	4 871	12 419
cibule	2 188	2 370	2 369	26 394	28 222	35 157
česnek	526	523	544	2 121	2 141	2 307
salát hlávkový	310	310	300	2 876	2 747	2 593
fazolevé lusky	220	220	225	1 118	998	828
hrách zahradní	2 006	2 350	2 038	5 314	4 850	7 171

Pramen: Situačná a výhľadová správa, VÚEPP Bratislava

Poznámka: celková produkce zeleniny včetně odhadu samozásobení, - údaj není uveden

Produkce zeleniny v zemích EU

V roce 2010 se produkce zeleniny v EU díky nepříznivému průběhu počasí snížila oproti roku 2009 na cca 60,5 mil. t, přičemž k výraznějšímu poklesu produkce zeleniny došlo v nových členských zemích EU.

Produkce zeleniny v zemích EU (mil. t)

Ukazatel	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (odhad)
EU-15	53,7	52,5	50,2	50,5	48,5	48,9	48,3	49,0
EU-12	13,5	12,1	12,5	11,9	12,5	12,8	12,2	12,5
EU-27	67,2	64,6	62,7	62,4	61,0	61,7	60,5	61,5

Pramen: Rynek owoców i warzyw

Zahraniční obchod EU s čerstvou zeleninou (tis. t)

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I-VI 2010	I-VI 2011
Export	11 067	11 422	11 935	12 993	12 578	12 856	6 913	8 640
- vnitřní	9 735	10 165	10 700	11 357	11 061	11 168	6 097	7 685
- vnější	1 332	1 257	1 235	1 636	1 517	1 688	816	955
Hlavní exportéři								
Španělsko	3 224	3 506	3 209	3 427	3 444	3 364	2 099	2 425
Nizozemsko	3 163	3 209	3 522	3 783	3 606	3 828	1 915	1 957
Import	11 911	12 567	14 415	14 893	13 418	13 684	7 683	7 940
- vnitřní	10 126	10 774	11 207	11 791	11 443	11 755	6 355	6 621
- vnější	1 758	1 793	3 208	3 102	1 975	1 929	1 328	1 319
Hlavní importéři								
Německo	2 871	3 055	3 077	3 193	3 084	3 143	1 753	1 871
Velká Británie	1 635	1 644	1 984	1 763	1 616	1 599	845	1 107

Pramen: Rynek owoców i warzyw

Import vybraných zeleninových výrobků do EU (tis. t)

Ukazatel	2006	2007	2008	2009	2010	I-IV/2010	I-IV/2011
Zmrazená zelenina	2 393	2 472	2 584	2 426	2 504	1 250	1 307
- vnitřní import	2 104	2 143	2 285	2 200	2 226	1 113	1 136
Nakládaná zelenina	520	563	569	585	585	274	254
- vnitřní import	243	280	273	294	294	157	162
Konzervovaná	2 269	2 431	2 649	2 419	2 502	1 249	1 259
- vnitřní import	1 803	1 905	2 116	1 951	2 043	1 032	1 032
Sušená zelenina	260	300	324	293	320	171	156
- vnitřní import	158	180	197	186	203	114	98
Zpracovaná rajčata	1 636	1 840	1 869	1 831	1 900	957	971
- vnitřní import	1 500	1 600	1 584	1 528	1 568	785	823

Pramen: Rynek owoców i warzyw

PĚSTOVÁNÍ ZELENINY V ČR

Rok 2011 lze u zeleniny z pěstitelského pohledu hodnotit jako příznivý, pro plodovou zeleninu dokonce jako nejlepší rok za posledních deset let. Pod dojmem vyšších realizačních cen v průběhu skladovacího období 2010/11 vsadili pěstitelé na ranost zelenin. Zvýšili podíl ploch nakrytých netkanou textilií, který přesáhl 500 ha. Jednalo se zejména o pozemky s nejranějšími odrůdami brambor, košťálové zeleniny (zelí, květák a kapusta) a také celeru určeného na sklizeň bulev s natí. Pozdní jarní mrazy v květnu 2011 nezpůsobily zelinářům výraznější škody. Slunečné počasí a optimální rozložení srážek za občasného využití doplňkové závlahy umožnilo zdárný vývoj porostů a brzkou sklizeň zeleniny v nejvyšší kvalitě.

Čerstvá tuzemská zelenina se začala na pultech obchodních řetězců objevovat od poloviny května a její prodej probíhal uspokojivě až do výskytu krize v důsledku smrtelné nákazy způsobené enterohemoragickou Escherichii coli (E. coli), která vypukla v Německu a byla spojována s konzumací čerstvé zeleniny, zejména salátových okurek. Silný mediální tlak a následná panika obyvatel byly příčinou náhlé ztráty zájmu spotřebitelů o konzumaci čerstvé zeleniny, což způsobilo prudký pokles odbytu a propad cen téměř na minimum. Týkalo se to především okurek, rajčat, papriky, pekinského i hlávkového zelí, kapusty a listové zeleniny. Neprodaná zelenina zůstala po dlouhé období na polích a ve skladech a pěstitelé ji byli nuceni likvidovat. Tato situace způsobila významné narušení unijního trhu.

Trend poklesu pěstebních ploch zeleniny posledních let v roce 2011 nepokračoval, naopak došlo k více jak 5% meziročnímu nárůstu na 14 108 ha. Zvýšily se především plochy pro pěstování celeru, kapusty, květáku a hlávkového zelí. Vzhledem k příznivému průběhu počasí i v závěru pěstitelské sezóny byly výnosy v porovnání s rokem 2010 vyšší. Podle údajů ČSÚ vzrostla produkce zeleniny v roce 2011 o 27 % v porovnání s velmi slabou sklizní předchozího roku a dosáhla 277,6 tis. t. K největšímu nárůstu produkce došlo zejména u hlávkového zelí, rajčat, kapusty, cibule a mrkve.

Vývoj osevních ploch konzumní zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Celer	285	319	348	298	296	294	334	186
Cibule	1 838	2 235	2 152	2 072	1 732	1 832	1 830	1 515
Česnek	49	37	63	45	56	67	82	164
Hrách dřeňový	978	1 132	1 341	1 310	973	1 020	993	1 034
Kapusta	141	176	146	157	156	118	177	117
Kedlubny	122	139	124	137	147	180	192	80
Květák	486	510	443	396	317	316	362	358
Mrkev	713	679	688	603	603	638	688	547
Okurky nakládačky	323	261	333	235	331	296	268	263
Okurky salátové	119	125	137	101	131	118	99	54
Petržel	427	364	529	278	190	244	231	180
Pórek	-	-	-	-	-	-	11	7
Rajčata	481	513	433	301	442	389	409	381
Ředkvičky	-	-	-	-	-	-	242	42
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	-	182	139
Zelí hlávkové*	1 001	1 310	1 287	1 235	1 088	1 077	1 462	1 200
Ostatní zelenina	1 953	2 271	2 248	2 565	2 378	1 995	2 028	2 073
Zelenina celkem	8 917	9 970	10 272	9 732	8 838	8 583	9 591	8 340

Pramen: ČSÚ

Poznámka: údaje vždy k 31. 5. příslušného roku, údaje bez dopočtu sektoru domácností obyvatelstva, * součet osevních ploch zelí hlávkového bílého a červeného

Sklizňová plocha zeleniny v ČR (ha)

Zelenina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celer	422	527	547	478	456	448	479
Cibule	2 502	2 970	2 870	2 709	2 296	2 376	2 340
Česnek	328	337	357	304	286	288	290
Hrách dřeňový	1 114	1 458	1 661	1 592	1 223	1 261	1 219
Kapusta	270	247	214	219	211	171	227
Kedlubny	318	487	465	441	416	440	436
Květák a brokolice	696	589	523	464	377	374	416
Mrkev	1 157	1 234	1 233	1 088	1 033	1 052	1 076
Okurky nakládačky	777	1 411	1 457	1 232	1 215	1 148	1 067
Okurky salátové	298	507	510	433	426	402	366
Petržel	602	645	804	520	405	451	425
Pór	-	-	-	-	-	-	25
Rajčata	798	1 456	1 451	1 202	1 241	1 159	1 131
Ředkvičky	-	-	-	-	-	-	265
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	-	245
Zelí hlávkové *	1 259	1 510	1 482	1 410	1 243	1 226	1 602
Ostatní zelenina	2 185	3 029	2 990	3 275	3 007	2 601	2 498
Zelenina celkem	12 726	16 406	16 564	15 366	13 835	13 396	14 108

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, od roku 2002 – údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Celková sklizeň zeleniny v ČR (t)

Zelenina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celer	8 845	10 588	11 364	10 390	11 414	10 223	9 410
Cibule	61 181	45 387	40 424	52 372	48 325	43 248	54 311
Česnek	1 712	2 079	2 038	1 759	1 590	1 457	1 530
Hrách dřevový	5 637	6 759	5 857	6 201	4 742	4 130	4 588
Kapusta	5 749	4 327	4 242	4 048	3 930	2 994	4 043
Kedlubny	5 120	8 095	7 598	6 802	6 496	6 604	6 838
Květák a brokolice	11 829	9 069	7 611	7 549	5 937	5 441	6 068
Mrkev	38 482	33 813	39 466	34 406	31 982	27 735	33 205
Okurky nakládačky	13 382	22 460	22 367	18 290	14 116	16 731	16 130
Okurky salátové	9 045	14 790	10 859	10 798	9 629	8 625	9 229
Petržel	7 930	8 324	9 125	7 663	5 268	5 152	5 708
Pór	-	-	-	-	-	-	345
Rajčata	24 232	35 604	29 771	27 899	29 441	20 721	28 536
Ředkvičky	-	-	-	-	-	-	2 848
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	-	2 024
Zelí hlávkové*	59 325	55 945	57 915	56 656	50 679	40 664	62 874
Ostatní zelenina	20 888	34 312	33 390	29 491	30 291	24 898	29 915
Zelenina celkem	273 357	291 552	282 027	274 324	253 840	218 623	277 602

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené, od roku 2002 – údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Průměrný hektarový výnos v ČR (ha/t)

Zelenina	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Celer	20,96	20,08	20,76	21,73	25,05	22,84	19,64
Cibule	24,45	15,28	14,09	19,33	21,05	18,20	23,21
Česnek	5,22	6,17	5,70	5,78	5,57	5,06	5,28
Hrách dřevový	5,06	4,64	3,53	3,90	3,88	3,27	3,76
Kapusta	21,29	17,51	19,78	18,52	18,66	17,51	17,81
Kedlubny	16,08	16,63	16,33	15,43	15,62	15,01	15,68
Květák a brokolice	17,00	15,41	14,55	16,26	15,77	14,56	14,60
Mrkev	33,25	27,41	32,01	31,62	30,97	26,36	30,85
Okurky nakládačky	17,23	15,92	15,35	14,84	11,62	14,58	15,11
Okurky salátové	30,33	29,19	21,31	24,94	22,61	21,48	25,20
Petržel	13,17	12,91	11,35	14,74	13,02	11,42	13,44
Pór	-	-	-	-	-	-	13,92
Rajčata	30,37	24,45	20,52	23,21	23,72	17,87	25,23
Ředkvičky	-	-	-	-	-	-	10,77
Salát hlávkový	-	-	-	-	-	-	8,26
Zelí hlávkové*	47,13	37,06	39,09	40,19	40,78	33,18	39,24

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * zelí hlávkové bílé a červené; od roku 2002 – údaje za zemědělský sektor s dopočtem sektoru domácností

Vývoj pěstování zeleniny v průběhu roku 2012

Nízké teploty v zimním období měly na pozemcích bez sněhové pokrývky velice nepříznivý vliv na ozimé druhy zeleniny, např. česnek, cibule a špenát. Pěstitelé u nich zaznamenali poškození v rozsahu od 30 – 90 %, uchráněny byly pouze ty porosty, které pěstitelé před mrazy zakryli netkanou textilií.

Jaro v roce 2012 začalo velmi brzy, a tak zhruba v polovině března začali pěstitelé zakládat první porosty raných druhů zeleniny. Některé z těchto porostů byly poškozeny přízemními mrazy v první polovině dubna a začátkem května, jako např. rané výsevy mrkve, petržele, výsadby

košťálovin. Mrazová vlna, která přišla na velikonoční pondělí, spálila na Moravě vysázené porosty okurek, tykví a paprik.

Klimatické podmínky v posledních letech ukazují, že významným stabilizačním faktorem v zemědělství jsou **závlahy**. Sucha v roce 2012 postihla především pěstitele na severní a jižní Moravě. Vybudované závlahové systémy nebyly dostačující ke krytí vláhového deficitu, proto zde došlo ke snížení výnosů vlivem stresu ze sucha a některé porosty musely být zaorány.

Rozmary počasí letos potrápily i pěstitele na Přerovsku, kde přívalový déšť ve druhé polovině května zatopil a zničil zelinářům část zeleninových porostů. Ve druhé polovině měsíce srpna postihlo některé pěstitele na Litoměřicku ničivé krupobití, kdy kroupy o průměru až 3 cm na mnoha místech zničily porosty kvěťáku, zelí, kapusty a celeru. Krupobití zasáhlo také pěstitele v okolí Prostějova, kde byly poškozeny porosty paprik, cuket, kvěťáku, zelí, kapusty a cibule. Proměnlivé počasí roku 2012 způsobilo vyšší tlak houbových chorob.

Košťálová zelenina

Z hlediska pěstování košťálovin lze sklizňový rok 2012 hodnotit jako ne příliš příznivý. Časný nástup jara a dobré půdní podmínky umožnily výsadbu celého sortimentu v plánovaných termínech, přičemž první výsadby byly nakryty netkanou textilií. Od počátku vegetace rostliny prospívaly a slibovaly slušnou úrodu. Sklizeň celého sortimentu byla zahájena první červnový týden. S výjimkou kvěťáku však začal váznout odbyt a projevil se tlak na snížení odbytových cen, a to především u zelí bílého a kapusty hlávkové, červené zelí se prakticky neprodávalo.

Počasí bylo velice proměnlivé s mimořádnými výkyvy teplot. V květnu způsobily přívalové deště spojené s krupobitím lokální splavení půd a zaplavení částí výsadeb v okolí Přerova nad Labem. Další škody způsobily vysoké teploty, které opakovaně dosahovaly několik dnů po sobě tropických hodnot, a to především u bílého hlávkového zelí některých odrůd, kde došlo k popálení vrchních listů na hlávkách, k zastavení růstu a snížení jakosti hlávek. Veliké problémy po celou sezónu způsoboval mimořádný výskyt škůdců, především mšic a v nevídaném rozsahu molic. Pokusy o jejich vyhubení se současným povoleným sortimentem insekticidů byly neúspěšné. Jejich masový výskyt přetrvával do konce druhé zářijové dekády. Největší škody způsobily na hlávkové kapustě, která se mnohdy stala neprodejnou, ale i na zelí a kvěťáku.

S pokračující sezónou došlo k oživení cen především u zelí bílého a hlávkové kapusty na odpovídající úroveň, bohužel nižší produkce a zvýšený odbyt bude mít za následek nižší zásoby ve skladě na zimní období.

Kořenová zelenina

Celkově lze rok 2012 hodnotit u kořenové zeleniny jako výnosově průměrný. Odbyt v první polovině sezony probíhal uspokojivě, problémy přinesl až závěr roku a snížená poptávka trhu.

Suché jaro umožnilo většině pěstitelů zakládat březnové a dubnové plochy kořenové zeleniny včas a v dobré kvalitě, přičemž podmínkou byla samozřejmě kvalitní závlaha. Poměrně silné přízemní mrazíky v polovině května však některé porosty znatelně poškodily, mnohde vedly k přesevu částí porostů, především petržele. Vysoké teplotní úhrny se nepříznivě podepsaly na porostech celeru zpomalením růstu. Po většinu vegetačního období byl citelný nedostatek srážek a vysoké teploty. Vydatné červencové srážky způsobily silný infekční tlak houbových chorob, který pro některé pěstitele mrkve znamenal citelné snížení výnosů. Nemalé problémy měli pěstitelé mrkve i s narůstajícím poškozením mrkve drátovcem, proti němuž není v registru přípravků v zelenině ani jeden povolený přípravek.

Zdravotní stav porostů petržele byl velmi dobrý a očekává se i dobrá skladovatelnost. Naproti tomu velmi rychlý nárůst bulev celeru v září může leckde přinést problémy s dlouhodobým skladováním.

Cibulová zelenina

Porosty ozimé cibule byly optimálně připraveny pro přezimování, avšak z důvodu absence sněhové pokrývky některé porosty během tuhých mrazů vymrzly. Příznivé počasí umožnilo rychlý a kvalitní výsev jarní zeleniny. Dešťové srážky v průběhu dalších měsíců byly dostačující, což se pozitivně projevilo na výnosech. Koncem července se začala zejména na méně propustné půdě, i přes důslednou fungicidní ochranu, objevovat v porostech plíseň.

Plodová zelenina

Rok 2012 lze z hlediska produkce plodové zeleniny hodnotit jako průměrný až podprůměrný. Suché jaro a květnové mrazíky způsobily pěstitelům vážné škody. Výsadby **papriky** se uskutečnily koncem dubna a počátkem května. Mráz v noci na 18. května však výrazně poškodil porosty, nejvíce pozdní mladé výsadby. K mírnějšímu poškození došlo u ploch nakrytých netkanou textilií. Díky teplému počasí paprika poměrně rychle obrostla a sklizeň tak byla zahájena jen o několik dní později oproti loňskému roku. Mšice ani trásněnky nezpůsobovaly vážnější škody.

Hlavním zdravotním problémem letošního roku byla bakterióza. Zdravotní stav porostů se u jednotlivých pěstitelů výrazně lišil. Napadeny byly kroupami poškozené plochy a za výskyt bakteriózy stojí také intenzivnější lokální dešťové srážky. Díky poměrně teplému září a říjnu se podařilo sklizeň papriky prodloužit. Přesto však rok 2012 výnosově výrazně zaostává za rokem 2011. Příznivou zprávou pro pěstitele byly o 15 až 20 % vyšší ceny za papriku v první jakostní třídě. Naproti tomu však cena papriky na průmyslové zpracování klesla.

Hodnocení letošního roku u **okurek** se výrazně různí v závislosti od daného regionu. Květnové mrazy poškodily i porosty okurek především na nenakrytých plochách. Díky příznivému počasí ale okurky poměrně rychle obrostly. První sklizeň nakrytých ploch začaly již koncem května. Kolísavý průběh letních teplot způsoboval sklizňové vlny se střídavým nadbytkem a nedostatkem okurek nakládaček. Plíseň nebyla letos vážným problémem, daleko významnější bylo poškození porostů sviluškami a bakteriózou. Celkové výnosy byly průměrné, v některých případech i velmi podprůměrné.

Špatný jarní start zásadně poznamenal celkové výsledky u **keříčkových rajčat**. Výnosy byly nižší než v loňském roce a některé pozdně seté porosty bohužel vůbec nedozrály do sklizňové zralosti. Keříčková rajčata byla na jižní Moravě zaseta počátkem dubna a díky suchému počasí vzcházely oseté plochy velmi špatně. Na řadě míst bylo nutné rajčata znovu podsévat a některé plochy byly nakonec úplně zrušeny. Následný zdravotní stav porostů byl vcelku dobrý bez výraznějších problémů s plísní nebo škůdci.

Listová zelenina

Celkově lze rok 2012 hodnotit příznivě jak z pohledu pěstitele, tak z pohledu odbytů. V našich pěstitelských oblastech jsou pro pěstování salátu a špenátu příznivé podmínky. Hlavní část sortimentu u nás pěstovaných listových zelenin tvoří především saláty (s převahou salátu ledového) a špenát na zpracování. Poptávka po tradičním salátu hlávkovém má stále klesající tendenci, a tak je u pěstitelů nahrazován z části salátem ledovým, případně ostatním sortimentem salátu (saláty Lollo, dubáčky, římské a Salanova). Velký zájem o čerstvé zboží a široký sortiment je na farmářských trzích, kde se stále více prosazují nové typy salátu (Salanova), roste zájem o čerstvé listové špenáty, řapíkatý celer, rukolu, naťové petržele, bylinky a další.

Kolísání teplot v létě mělo za následek poškození některých porostů krupobitím. Podzimní období bylo srážkově a teplotně příznivější, a proto se podařilo velkou část porostů sklídit za dobrého počasí a v dobré kvalitě. V některých obdobích byl zaznamenán větší výskyt plísní (salátová, špenátová) a bakterióz a nadměrný výskyt trásněnek, mšic a klopoušek.

Vzhledem k rostoucímu zájmu ze strany spotřebitelů o tuto skupinu zeleniny, kde je jednou z hlavních priorit čerstvost produktu, lze očekávat i další pozitivní vývoj u našich pěstitelů. To vše je umocněno trendem posledních let, a tím je růst zájmu spotřebitelů o českou produkci. Výjimkou není již ani export části produkce. Největší část produkce se realizuje přes supermarkety. Odbytové možnosti jsou v naší republice dobré a je třeba pokračovat v trendu, který je běžný v ostatních zemích, a tím je co nejvíce uplatňovat na trhu vlastní produkci.

Lusková zelenina

Porosty **hrachu** byly v jarním období včas a kvalitně založeny. Ve druhé polovině dubna popálil rané odrůdy jarní mrazík, což se negativně projevilo na výnosech. Nižšího výnosu dosahovaly rovněž porosty, které nebylo možné zavlažovat. Hrachové lusky na nezavlažovaných porostech vykazovaly v důsledku sucha různé deformace, a proto byly pro přímý konzum velice obtížně prodejně.

V průběhu vegetace do porostů nalétávala kyjatka hrachová, a tudíž se musela provádět chemická ochrana. Stále větší zájem projevují spotřebitelé o **fazolové lusky**. Ty se dříve pěstovaly zejména pro konzervářský průmysl, ale dnes se prodávají čerstvé. Staly se oblíbenou zeleninou zejména k masitým pokrmům a nahrazují klasické přílohy, jako například brambory, hranolky atd. Většímu rozšíření zpracování fazolek ovšem stále brání pracné odstopkování fazolových lusků.

Struktura zelinářských podniků

Čeští pěstitelé zeleniny se potýkají s finančními problémy, které nemají přímou souvislost s celosvětovou finanční krizí. Mnozí (zejména drobní zelináři) tento boj vzdali a se zelinářskou produkcí skončili.

Struktura zelinářských podniků podléhá průběžným změnám. Vývoj vedl ke koncentraci produkce zeleniny u větších výrobců a k ukončení činnosti menších, kteří nejsou napojeni na mezinárodní obchodní řetězce a ekonomicky se propadají.

V roce 2012 se v porovnání s předchozím rokem celková pěstební plocha zeleniny snížila. U některých pěstitelů s výměrou nad 50 ha došlo k redukci plochy a tím se přesunuli do jiné velikostní kategorie.

Větší pěstitelé jsou většinou specializovaní na produkci určitých druhů zeleniny, mají nakoupenou speciální mechanizaci, někteří na svých farmách vybudovali moderní skladovací prostory a mají větší produktivitu práce. Drobní pěstitelé se většinou specializují na prodej ze dvora a na běžných a farmářských trznicích, případně se snaží realizovat dnes velmi propagovaný systém „zeleninových bedýnek“.

Struktura pěstitelů tržní zeleniny v ČR

Rozsah pěstování (ha)	Počet pěstitelů					Pěstební plocha (ha)				
	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
100,1 – a více	22	23	22	23	19	5 503	5 287	5 025	5 575	5 301
50,1 – 100	22	22	23	22	20	1 708	1 445	1 332	1 482	1 435
30,1 – 50	35	36	35	36	21	1 477	1 031	1 021	1 192	1 085
20,1 – 30	19	17	18	19	23	472	321	332	397	382
10,1 – 20	34	34	33	33	44	616	540	504	579	545
5,1 – 10	48	46	43	43	45	410	292	188	252	225
1 – 5	78	79	77	74	77	255	112	121	136	123
ostatní	232	220	211	216	220	95	63	61	83	75
CELKEM	490	477	462	466	469	10 536	9 091	8 584	9 696	9 171

Pramen: ZUČM

Samozásobení domácností zeleninou

Pěstováním zeleniny pro vlastní potřebu je rozšířeno zejména na vesnicích a v okolí menších měst. V obchodech a na farmářských trznicích je téměř celoročně k dostání široký sortiment zeleninových druhů za příznivé ceny, a proto již nemají rodiny potřebu zeleninu na svých zahrádkách pěstovat. Mnoho domácností změnilo své produkční plochy na okrasné trávníky, které jsou nenáročné na údržbu.

Výměry zeleniny pěstované pro vlastní spotřebu klesly během posledních let již na minimum a další pokles se již nepředpokládá. V roce 2012 dosahoval podíl samozásobení stejné úrovně jako v loňském roce, tj. cca 13,5 % z celkové produkce vypěstované zeleniny.

Na základě výsledků šetření ZUČM se odhaduje, že v současné době v ČR samozásobitelsky produkuje čerstvou zeleninu asi 236 tisíc domácností s průměrnou pěstební plochou pohybující se okolo 50 m², což představuje celkovou plochu cca 1 180 ha.

Struktura prodeje a odbytu pěstované čerstvé zeleniny od profesionálních pěstitelů v ČR v roce 2012

Supermarketům a hypermarketům	Všechny nadnárodní řetězce, tuzemské supermarkety (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 78 %
Velkoobchodům	Včetně jejich dalších dodávek do supermarketů a hypermarketů, export (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 8%
Na zpracování	Konzervárny, zelárny, mrazárny, sušárny apod. (včetně odbytových družstev/sdružení producentů)	Podíl 10 %
Ostatní	Vlastní export, hotely a restaurace, ZOO, přímý prodej „ze dvora“ zákazníkům, farmářské tržnice, místním výkupům, vlastní spotřeba, ztráty, apod.	Podíl 4 %

Pramen: ZUČM

V důsledku stále rostoucího trendu prodeje čerstvé zeleniny ze dvora a na farmářských trzích se zvýšil objem takto prodané zeleniny cca o 0,5 %. Na tento způsob prodeje se orientují menší pěstitelé. Jeho nevýhodou je zejména malý objem prodaného zboží a vyšší organizační náročnost, proto je tento typ prodeje pouze doplňkový. Výhodou je výrazně vyšší odbytová cena, zákazníci ceněná čerstvost a kvalita nakupované zeleniny a také možnost seznámit se s podmínkami, v jakých je tato zelenina pěstována.

Rychlírenství zeleniny

Z důvodu špatné ekonomické situace v důsledku krize způsobené výskytem bakterie E. coli v roce 2011 plochy skleníků a fóliovníků pěstitelé v roce 2012 nerozšiřovali. Jejich výměra dosahuje 49 ha. V zakrytých plochách se rajčata pěstují na 20 ha, papriky na 6 ha, okurky na 6 ha, kedlubny na 2 ha, saláty na 4 ha a zeleninová sadba na 11 ha.

Při pěstování zeleniny ve sklenících a fóliovnících je stále více limitujícím faktorem cena dodávek tepla. Perspektivou pro rozšíření pěstování zeleniny v krytých plochách je např. využití zbytkového tepla z bioplynových stanic. Pro rozvoj rychlírenství by bylo výhodné rozvinout spolupráci také s průmyslovými provozy produkujícími odpadní teplo (např. elektrárny a chemické závody). Co nejefektivnější využití odpadního tepla by mohlo mít také vliv na zpomalení často diskutovaného globálního oteplování.

Tržní produkce zeleniny

V ČR nejsou statisticky sledovány plochy s produkcí zeleniny tržních a netržních pěstitelů. Údaje o rozsahu a objemu produkce tržní zeleniny obsahují i údaje o pěstování mezplodin. Informace v následující tabulce jsou výsledkem šetření ZUČM.

Přehled o tržní produkci zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2010		2011		2012 (odhad)	
	ha	tuny	ha	tuny	ha	tuny
Brokolice	40	352	50	550	50	450
Celer	294	5 586	344	9 288	283	7 075
Cibule	1 832	39 571	1 728	53 568	1 515	46 965
Česnek	67	429	138	1 035	164	984
Fazolové lusky	87	696	82	574	85	680
Hrách konzumní	1 020	3 774	1 101	4 588	1 034	4 963
Chřest	135	756	145	812	145	812
Kapusta hlávková	118	2 832	115	3 105	117	2 808
Kedlubny ¹⁾	180	5 580	192	5 952	147	4 410
Kukuřice cukrová	114	1 824	294	4 116	341	5 456
Květák	316	4 045	294	4 498	308	4 620
Mrkev	638	18 630	688	24 355	547	20 786
Okurky nakládačky	296	10 656	287	12 915	263	11 046
Okurky salátové	118	2 832	117	4 949	54	1 944
Paprika	249	7 619	244	10 614	233	9 320
Pastinák	55	1 100	52	1 040	17	306
Petržel	244	3 123	296	5 328	222	3 774
Pór	22	422	23	345	7	161
Rajčata	389	12 448	377	15 796	509	20 869
Ředkvička ²⁾	305	5 399	325	6 500	275	5 500
Řepa salátová ¹⁾	38	828	72	2 376	152	4 864
Saláty i barevné ²⁾	464	7 563	644	12 880	611	12 220
Špenát ¹⁾	228	2 371	361	5 415	425	6 800
Zelí hlávkové bílé a červené	1 077	36 618	1 417	60 874	1 200	66 000
Zelí pekinské ¹⁾	124	2 678	123	2 460	122	2 440
Zelenina ostatní	134	2 546	187	3 553	345	6 555
Celkem	8 584	180 279	9 696	257 486	9 171	251 808

Pramen: ZUČM

Poznámka: 1) rovněž jako meziplodina, 2) více sklizní

Tržní produkce - tj. zboží, které se odbytje do obchodní sítě nebo pro zpracovatelský průmysl

Produkce tržní zeleniny se na celkovém objemu produkce zeleniny ČR podílí přibližně 80 až 95 %. Údaje o produkci zeleniny ve výše uvedené tabulce jsou uvedeny podle reálně dosahovaných výnosů, které jsou vyšší než výnosy udávané ČSÚ.

Finanční vyjádření sklizně zeleniny

Tržby za tržní produkci zeleniny v roce 2011 vzrostly v porovnání s předchozím rokem o 8 % a dosáhly 2,3 mld. Kč. K výraznému nárůstu tržeb došlo v roce 2011 především u česneku, špenátu, kukuřice cukrové a řepy salátové. Naproti tomu výrazný meziroční pokles tržeb nastal u salátových okurek, pekinského zelí, rajčat, fazolových lusků a listových salátů.

Porovnání finančního vyjádření tržní produkce zeleniny v ČR v letech 2008 – 2011 uvádí tabulka v příloze č. 2 této zprávy.

Trendy v pěstování zeleniny ve vztahu k potřebám trhu

V posledních letech vzniká několik trendů v rámci pěstování zeleniny. Jedním z nich je např. přizpůsobení dodávek zeleniny požadavkům trhu, tj. konzumovat čerstvou zeleninu celoročně. Hledají se odrůdy, u kterých je možné prodloužit jejich vegetační sezónu, a vyvíjí se nové technologie pěstování zeleniny. Dále pěstitelé vybudovali na svých farmách efektivní technologie skladování a posklizňových úprav, aby mohli průběžně dodávat na trh čerstvou zeleninu pranou, loupanou či jinak upravenou, tříděnou a balenou.

Zvyšuje se rovněž i kvalita potravin, omezuje se používání pesticidů a hnojiv. Zavádí se systém dohledatelnosti původu potravin. Je snaha zavést mechanizovanou sklizeň u těch druhů zeleniny, u kterých to bylo dříve nepředstavitelné, jedná se např. o kombajnovou sklizeň brokolice.

Obecně lze říci, že stoupá poptávka po zelenině, která nevyžaduje náročnou kuchyňskou úpravu a lze ji rychle zkonsumovat. V domácnostech se z časových důvodů vaří méně ze základních surovin, a proto stále více roste potřeba polotovarů. Snižuje se spotřeba zeleniny časově náročných na úpravu, např. hlávkové zelí, celer, hlávková kapusta, pór a červená řepa, a zvyšuje se spotřeba salátů, kedlubnů, ředkviček, paprik a chřestu. Roste rovněž spotřeba rajčat, a to především tzv. koktejlových a cherry rajčat. Zákazníci upřednostňují zeleninu menších rozměrů, aby ji mohli spotřebovat jednorázově.

INTEGROVANÁ PRODUKCE ZELENINY V ČR

Integrovaná produkce zeleniny je ekonomická produkce zeleniny vysoké kvality při uplatnění ekologicky přijatelných metod pěstování a minimalizace nežádoucích vedlejších účinků agrochemikálií při jejich používání. Klade důraz na zvýšení ochrany životního prostředí a lidského zdraví. Pěstitelé postupují podle Pravidel pro integrovaný systém pěstování zeleniny (IPZ), dodržují metody správné zemědělské praxe, preventivní metody a metody signalizace, které umožní odhalení škodlivého činitele v porostu a následné cílené naplánování ochranného zásahu.

Svaz pro integrované systémy pěstování zeleniny (Svaz pro IPZ), který je součástí Zelinářské unie Čech a Moravy, byl založen v roce 2005 jako dobrovolné sdružení pěstitelů. V tomto roce se začala zelenina pěstovat dle stanovených pravidel pro IPZ na 3 437 ha. V roce 2007 se zelenina v systému IPZ pěstovala již na 4 572 ha a v roce 2011 se zvýšila na 6 092 ha. V roce 2007, po splnění podmínek dvouletého přechodného období, dostali první pěstitelé právo označovat svou kvalitní produkci ochrannou známkou IPZ. Tato známka pěstitelům slouží k odlišení jejich kvalitní produkce od ostatní zeleniny dodávané na tuzemský trh.

Přestože tento systém zahrnuje četná omezení v porovnání s konvenčním pěstováním zeleniny a je administrativně náročnější, počet pěstitelů se neustále zvyšuje. V současné době je v tomto systému zařazeno 81 pěstitelů s výměrou přesahující 62% podíl z celkové pěstební plochy členů ZUČM, přičemž nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ jsou Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Rok	Pěstitelé zeleniny ČR v systému IPZ evidovaní na SZIF		Žadatelé o ochrannou známku IPZ evidovaní u ZUČM			
			Držitelé ochranné známky IPZ		Pěstitelé v přechodném období (čekatelé)	
	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha	Počet pěstitelů	Plocha v ha
2005	X	X	X	X	37	3 436,66
2006	X	X	X	X	57	4 845,91
2007	63	4 572	34	4 158	35	1 119,06
2008	71	4 487	30	3 332	24	951,00
2009	80	4 920	50	3 934	9	380,33
2010	87	5 360	50	3 819	14	718,00
2011	93	6 092	54	4 826	13	397,00
2012	81	5 980	55	5 111	5	365,00

Pramen: SZIF, ZUČM

Někteří pěstitelé hospodařící dle Pravidel pro IPZ nežádají o udělení ochranné známky IPZ. Z toho důvodu je rozdílný počet pěstitelů, kteří žádají SZIF o úhradu vícenákladů spojených s dodržováním pravidel stanovených v NV č. 79/2007 Sb., v platném znění, s počtem žadatelů, kteří žádají ZUČM o udělení ochranné známky IPZ.

SKLADOVACÍ KAPACITY V ZELINÁŘSTVÍ ČR

Optimální podmínky koncem roku 2011 pěstitelům umožnily dobře sklídit a zaskladnit druhy zeleniny určené pro prodej v zimním období, tzn. cibuli, zelí hlávkové, kapustu hlávkovou, celer, mrkev, petržel a pekingské zelí. V důsledku vysoké úrody zeleniny i v ostatních evropských státech byl ovšem náš trh zásoben také zeleninou ze zahraničí, a proto ceny tuzemské zeleniny klesly na velmi nízkou úroveň.

Pěstitelská sezóna roku 2011 byla pro pěstitele zeleniny ekonomicky nepříznivá. Z těchto důvodů v roce 2012 pěstitelé skladovací kapacity nerozšířili ani neinvestovali do jejich modernizace. Počet skladů i jejich kapacita zůstává tedy beze změn.

Struktura skladovacích kapacit v zelinářství ČR k 1. 11. 2012

Druh skladu	Počet pěstitelů vybavených sklady	Počet skladů	Skladovací kapacita v t	Podíl z celkové kapacity	Naskladněno v t k 1.11.2012 (odhad)
Chlazené sklady	44	60	47 784	34 %	37 270
Sklady s řízenou atmosférou	2	3	2 360	2 %	330
Větrané sklady	58	93	90 201	64 %	35 050
CELKEM	104	156	140 345	100 %	72 650

Pramen: ZUČM

Poznámka: sledovány jsou jen zkolaudované sklady bez provizorních a manipulačních skladů

Pro sezónu 2012/13 bylo počátkem listopadu naskladněno 72,6 tis. tun zeleniny, což je meziroční pokles o více než 14 %. Nejvíce jsou zaplněny sklady chlazené (asi ze 78 %) a je v nich naskladněno 2,3 tis. t celeru, 11,3 tis. t hlávkového zelí, 1,3 tis. t hlávkové kapusty, 20,3 tis. t mrkve a 2,1 tis. t petržele. Sklady větrané jsou zhruba z 39 % zaplněny cibulí (31 tis. t) a hlávkovým zelím (4,1 tis. t). Ve skladech s řízenou atmosférou je naskladněno 0,3 tis. t pekingského zelí.

ZPRACOVATELSKÝ PRŮMYSL V ČR

V únoru roku 2012 proběhlo statistické zjišťování o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků za rok 2011. Celkový nákup zeleniny pro zpracování z tuzemska a ze zahraničí dosáhl 102 161 t, tj. přibližně o 14 % více než v roce 2010.

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska se od předchozího roku zvýšil o 33 % a činil 65 991 t. Největší podíl v nákupu čerstvé zeleniny pro zpracování z tuzemska tvořil, podobně jako v předchozích letech, nákup hlávkového zelí bílého (15 233 t) a také rajčat (13 689 t). Nákup čerstvé zeleniny ze zahraničí dosáhl v roce 2011 cca 17 807 t, tzn. o 15 % méně než v roce 2010.

Pro výrobu zeleninových výrobků bylo z tuzemska nakoupeno 4 140 t upravené zeleniny. Nákup zmrazené a sušené zeleniny, zeleninových protlaků a koncentrátů ze zahraničí se v porovnání s předchozím rokem snížil o 14 % na 14 222 t, z toho největší podíl tvořila rajčata (35 %).

Nákup čerstvé zeleniny pro zpracování v ČR (t)

Zelenina	Nákup zeleniny původem						Náкупní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾					
	z tuzemska			ze zahraničí			2009		2010		2011	
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	od	do	od	do	od	do
Brokolice	*	*	66	-	*	*	*	*	*	*	8,44	14,55
Celer	1 473	1 191	1 874	501	863	1 050	3,7	5,8	4,73	6,67	3,30	7,27
Cuketa	1 329	1 166	1 062	-	*	*	2,2	3,3	2,16	3,15	2,26	2,47
Cibule suchá	2 164	2 313	715	1 035	*	1 128	6,3	11,4	7,53	8,81	4,88	10,30
Cibule nakládačka	*	-	*	-	-	*	*	*	-	-	9,35	11,17
Červená řepa	1 461	1 421	1 393	*	*	*	2,1	3,0	1,96	2,82	2,16	2,84
Česnek	*	-	1	-	-	-	*	*	-	-	80,26	88,04
Fazolka – lusky	-	-	*	-	-	*	-	-	-	-	*	*
Feferony	*	130	30	903	292	671	17,1	23,4	16,59	19,11	15,73	17,79
Hrášek – zrna	2 300	2 242	2 733	*	-	-	7,4	8,5	7,07	8,38	6,62	7,71
Kapusta hlávková	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	3,09	11,10
Kopr	259	*	212	-	*	-	4,3	4,5	*	*	5,27	5,69
Křen	*	-	*	-	*	800	*	*	*	*	18,89	36,01
Kukuřice cukrová	*	-	101	-	-	*	*	*	-	-	10,95	11,01
Květák	*	*	*	-	-	*	5,6	9,9	*	*	4,01	6,80
Mrkev, karotka	4 243	4 307	5 491	1 068	1 588	1 560	2,2	5,1	2,14	3,84	2,19	3,93
Nař (petrželová, celerová)	*	*	*	-	-	-	*	*	*	*	*	*
Petržel	*	*	84	*	*	*	3,1	4,0	*	*	5,30	7,21
Pastinák	*	-	*	*	*	*	*	*	*	*	5,47	6,13
Okurky nakládačky	6 504	6 178	7 274	8 903	8 104	5 137	3,5	19,2	3,42	17,01	3,71	16,88
Okurky salátové	1 400	1 638	1 628	70	*	*	3,4	5,0	2,80	3,76	5,33	6,27
Paprika zelená	1 231	1 053	2 303	*	817	626	8,2	10,3	8,19	10,82	8,80	13,04
Paprika červená	2 003	1 072	1 812	1 174	818	857	11,7	16,5	12,13	16,12	12,85	15,10
Paprika beraní roh	384	140	139	408	187	381	14,3	15,4	13,52	14,29	13,86	15,06
Pór	-	*	*	-	*	*	-	-	*	*	14,14	14,22
Rajčata červená	*	*	13 689	-	-	*	*	*	*	*	2,26	2,30
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	*	*	1 533	-	-	*	*	*	*	*	11,42	57,05
Špenát	*	3 054	4 707	-	-	*	*	*	2,49	3,21	3,64	4,43
Tykev	*	*	186	*	*	*	7,3	7,4	6,54	7,17	7,17	7,17
Zelí hlávkové bílé	12 850	13 079	15 233	2 163	5 343	1 933	2,1	2,8	2,45	4,34	2,16	3,91
Zelí hlávkové červené	960	1 635	1 500	415	404	392	2,6	3,1	3,10	4,37	2,61	4,95
Zelí pekinské	*	-	*	-	-	-	*	*	-	-	10,53	11,53
Ostatní	779	*	407	*	*	*	11,7	20,7	4,15	6,17	3,07	11,03
Celkem	58 767	49 594	65 991	19 282	21 061	17 807	x	x	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) náкупní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky; * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Nákup zeleniny pro zpracování (zmrazená, sušená a jinak upravená)

Zelenina	Nákup zeleniny v t původem				Nákupní ceny v Kč/kg bez DPH ¹⁾			
	z tuzemska		ze zahraničí		2010		2011	
	2010	2011	2010	2011	od	do	od	do
Brokolice	13	23	647	331	18,06	24,55	15,55	25,38
Celer	14	*	520	*	10,86	16,99	13,00	18,77
Cuketa	*	*	*	*	11,09	11,36	*	*
Cibule suchá	*	*	590	449	15,47	26,30	9,87	16,69
Cibule nakládačka	*	*	714	*	11,15	13,33	10,34	11,83
Červená řepa	*	*	*	-	*	*	*	*
Česnek	25	49	136	194	35,13	72,17	40,98	69,24
Fazolka - lusky	*	*	580	527	12,56	16,52	12,57	16,17
Feferony	*	19	-	-	43,67	44,68	46,64	47,39
Hrášek - zrno	162	236	*	293	18,51	19,44	15,18	17,17
Kapusta hlávková	*	-	*	*	*	*	*	*
Kopr	*	3	5	*	70,36	114,14	160,57	181,46
Křen	29	77	*	*	31,20	39,43	37,62	46,67
Kukuřice cukrová	*	*	767	555	12,04	32,21	15,76	29,06
Květák	*	*	1 203	539	14,85	20,30	9,77	20,85
Mrkev, karotka	107	119	3 132	3 229	9,35	16,66	8,18	16,29
Nať (petrželová, celerová)	*	*	*	66	47,35	56,52	34,91	106,96
Petržel	*	*	*	*	40,89	42,46	41,87	45,08
Pastinák	*	*	635	*	11,09	13,14	10,55	14,17
Okurky nakládačky	*	7	-	*	*	*	11,43	14,03
Okurky salátové	433	*	-	-	16,00	17,53	*	*
Paprika zelená	94	100	*	225	20,70	25,24	18,16	23,53
Paprika červená	36	115	235	112	23,98	30,90	23,24	33,45
Paprika beraní roh	-	*	-	-	-	-	*	*
Pór	*	*	401	418	12,52	16,79	10,76	17,57
Rajčata červená	*	*	4 221	4 944	16,02	20,34	12,71	25,02
Ředkev	-	-	-	-	-	-	-	-
Saláty	-	-	*	-	*	*	-	-
Špenát	*	*	78	*	19,93	37,97	14,01	20,19
Tykev	-	*	*	-	*	*	*	*
Zelí bílé	*	223	521	320	6,95	9,02	6,13	11,92
Zelí červené	*	*	*	-	13,41	13,69	*	*
Zelí pekinské	*	-	-	-	*	*	-	-
Ostatní	387	39	1 493	360	3,99	40,32	20,75	46,98
Celkem	2 296	4 140	16 576	14 222	x	x	x	x

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: 1) nákupní ceny bez DPH jsou zveřejněny jako vážený aritmetický průměr cen, které uvedly jednotlivé podniky;

* nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

Z údajů, zjištěných při statistickém zjišťování, vyplývá, že celková výroba výrobků ze zeleniny se v roce 2011 oproti roku 2010 zvýšila o 11 % na 139 686 t. Z celkové výroby zeleninových výrobků představovala v roce 2011 největší podíl výroba sterilované zeleniny (36 %) a výroba kečupů (17 %). Výroba sterilované zeleniny (kromě salátových směsí) se meziročně snížila o 14 % na 50 108 t. Největší nárůst výroby v porovnání s rokem 2010 byl naopak zaznamenán u ostatních zeleninových výrobků (2,5krát).

Výroba výrobků ze zeleniny v ČR (t)

Zeleninový výrobek		Výroba v tunách				
		2007	2008	2009	2010	2011
Zmrazená zelenina a směsi (včetně špenátu)		24 484	26 827	13 848	15 377	17 382
Sterilované zeleninové směsi a saláty		17 082	15 726	15 027	14 310	15 754
Sterilovaná zelenina (kromě salátových směsí)		67 276	65 121	72 287	58 131	50 108
v tom	okurky nakládačky	23 688	22 621	29 150	21 339	19 961
	zelí bílé sterilované ostatní	11 801	9 358	7 792	9 114	1 207
	zelí červené v kořeněném nálevu	4 091	2 506	2 110	2 648	2 728
	zelí bílé v kořeněném nálevu	-	-	-	-	8 802
	hrášek – zrno	*	3 188	*	*	*
	kukuřice cukrová	*	154	*	*	*
Kysané zelí		14 024	12 838	13 127	12 971	14 228
Sušená zelenina (včetně polotovarů ze sušené zeleniny)		-	*	*	*	*
Kečup		20 742	25 268	25 806	26 356	24 234
Rajčatový protlak		-	-	4 011	4 385	5 223
Dětská a kojenecká výživa		*	*	*	*	*
Zeleninové šťávy		-	443	632	608	135
Zpracované polotovary z chlazené nebo čerstvé zeleniny		-	9 536	3 497	3 641	4 341
z toho: - zeleninové směsi		-	4 347	1 886	1 452	3 390
Ostatní		10 710	5 836	3 530	2 626	7 076
Celkem		140 865	149 782	139 175	126 188	139 686

Pramen: MZe, Roční výkaz o nákupu ovoce a zeleniny pro zpracování a o výrobě ovocných a zeleninových výrobků

Poznámka: * nelze zveřejnit z důvodu ochrany důvěrnosti údajů dle zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů

• DOVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Dovoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) v roce 2011 meziročně opět vzrostl o 6,7 % na 155,4 tis. t v hodnotě 3,0 mld. Kč. Dodávky zpracované zeleniny ze zemí EU se oproti předchozímu roku zvýšily výrazněji, a to o 13,6 % na objem 136,5 tis. t v hodnotě 2,6 mld. Kč. Na celkovém dovozu této skupiny komodit se podílely 87,8 %.

Mezi největší dodavatele patřilo tradičně Polsko (28,2 tis. t), následovalo Německo (19,9 tis. t), Itálie (19,1 tis. t), Slovensko (17,5 tis. t), Belgie (12,9 tis. t) a Rakousko (11,9 tis. t).

Dovoz ze třetích zemí do ČR v roce 2011 zaznamenal opětovný pokles z 24,9 tis. t na 18,3 tis. t zpracované zeleniny. Jednalo se zejména o konzervovaná rajčata, zmrazenou zeleninu a zeleninové sušené směsi, dále o konzervované bambusové výhonky a okurky nakládačky. Největšími exportéry byla Čína (13,7 tis. t), Vietnam (1,7 tis. t), Turecko (0,7 tis. t), Indie (0,6 tis. t) a Egypt (0,5 tis. t).

Dovoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	49 352	858 444	54 155	947 606	53 091	935 350	33 317	633 142
Zelenina prozatím. konzerv.	4 416	25 616	890	8 965	5 486	15 782	2 232	9 672
Zelenina sušená	2 791	147 405	3 356	184 704	3 608	219 321	2 494	151 299
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	25 078	459 984	24 367	434 214	20 868	371 721	13 508	243 601
Rajčata konzerv., ne v octě	17 759	390 179	23 187	391 315	22 208	370 352	13 968	254 269
Šťáva z rajských jablek	1 367	11 155	1 070	10 718	1 698	17 119	867	8 727
Kečupy aj. omáčky z rajčat	10 406	202 098	6 894	236 056	9 238	246 311	6 761	192 227
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	1 455	60 537	1 413	60 115	1 382	54 683	406	15 653
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrzená	29 599	683 922	30 309	657 055	37 875	767 211	19 953	435 563
CELKEM	142 223	2 839 340	145 641	2 930 748	155 454	2 997 850	93 506	1 942 153

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2011 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Polsko	15 171
	Belgie	12 184
	Slovensko	7 421
	Rakousko	5 963
	Maďarsko	2 524
	Německo	2 444
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Itálie	10 815
	Čína	8 644
	Německo	981
	Slovensko	567
	Španělsko	501
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrzená	Maďarsko	7 277
	Itálie	6 578
	Polsko	6 330
	Slovensko	5 486
	Německo	4 168
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Německo	11 127
	Slovensko	2 411
	Rakousko	2 399
	Vietnam	1 406
	Polsko	1 110
	Maďarsko	590

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

• VÝVOZ ZPRACOVANÉ ZELENINY

Vývoz zpracované zeleniny a zeleninových výrobků (včetně intraunijního obchodu) se v roce 2011 zvýšil meziročně o 6,0 % na 51,6 tis. t v hodnotě 1,3 mld. Kč. Do zemí EU bylo exportováno 49,5 tis. t zpracované zeleniny, což představuje 96,0% podíl na celkovém objemu vývozu této skupiny komodit.

Největší množství zpracované zeleniny směřovalo na Slovensko (26,5 tis. t), do Polska (8,7 tis. t), Rakouska (4,9 tis. t), Maďarska (2,9 tis. t) a Rumunska (2,4 tis. t).

Vývoz do třetích zemí v objemu 1,9 tis. t směřoval hlavně do Chorvatska (1 228 tis. t), Ruska (257 t), Švýcarska (131 t), Bosny a Hercegoviny (59 t) a Ukrajiny (59 t), kam se vyvážely zejména kečup a jiné omáčky z rajčat, zmrazená zelenina včetně zeleninových směsí, konzervovaná zelenina v octě, zmrazený hrášek, sušené zeleninové směsi a dětské přesnídávky.

Vývoz zpracované a konzervované zeleniny celkem

Název	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Zelenina vařená, zmrazená	13 068	259 584	9 103	198 235	10 054	204 671	9 169	138 997
Zelenina prozatímně konzervovaná	1	55	7	153	10	212	6	145
Zelenina sušená	659	43 000	810	47 460	1 306	86 705	543	67 846
Zelenina konzerv. v octě nebo kyselině octové	9 428	218 212	8 185	181 074	9 189	200 844	5 385	129 992
Rajčata konzervovaná, ne v octě	5 638	146 175	5 420	99 541	6 307	127 575	3 728	82 519
Šťáva z rajských jablek	212	2 122	123	1 151	130	1 386	134	1 603
Kečupy aj. omáčky z rajčat	16 908	372 531	17 126	365 152	15 710	369 739	13 337	306 823
Kukuřice konzerv. ne v alkoholu, neslazená	3 021	139 111	2 552	112 761	2 606	111 180	1 865	75 857
Zelenina konzerv. jinak než v octě, nezmrazená	4 746	110 388	5 351	128 116	6 305	163 489	3 561	94 486
CELKEM	53 681	1 291 178	48 677	1 133 643	51 617	1 265 801	37 728	898 268

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2011

Vývoz vybraných skupin zpracované zeleniny v roce 2011 podle zemí

Ukazatel	Země	Množství v t
Zelenina vařená, zmrazená	Slovensko	6 514
	Polsko	1 447
	Maďarsko	938
Rajčata konzervovaná, ne v octě	Polsko	3 434
	Slovensko	2 136
	Rakousko	443
Zelenina konzervovaná jinak než v octě, nezmrazená	Slovensko	3 313
	Rumunsko	579
	Rusko	65
	Ukrajina	9
Zelenina konzervovaná v octě nebo kyselině octové	Slovensko	6 912
	Polsko	701
	Rumunsko	653
	Rakousko	312

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Stejně jako v zahraničním obchodě s čerstvou zeleninou dosahuje ČR dlouhodobě záporného salda i v zahraničním obchodě se zpracovanou zeleninou.

Saldo zahraničního obchodu se zpracovanou zeleninou České republiky

Jednotky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Tuny	-87 972	-77 154	-98 796	-88 784	-88 542	-96 964	-103 837	-55 778
Tis. Kč	-1 049 184	-1 313 767	-1 276 503	-1 552 970	-1 548 162	-1 797 105	-1 732 049	-1 043 885

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2012

Podrobnější údaje o dovozu a vývozu zpracované zeleniny a zeleninových výrobků jsou uvedeny v příloze č. 1 této zprávy.

SPOTŘEBA ZELENINY V ČR

V roce 2010 spotřeba zeleniny opět poklesla o 1,5 kg. Na tomto poklesu se podílí hlavně snížení spotřeby rajčat o 4,7 %, cibule o 5,0 %, zelí o 3,7 % a salátových okurek o 4,1 %.

Spotřeba zeleniny v ČR v hodnotě čerstvé (kg/osoba/rok)

Rok	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011*
Spotřeba	85,3	82,9	82,1	78,7	80,0	79,8	77,8	81,4	82,7	82,8	81,2	79,7	80,1

Pramen: ČSÚ

Poznámka: * odhad MZe

Obecně lze říci, že v posledních letech stoupá poptávka po zelenině, která nevyžaduje náročnou kuchyňskou úpravu. V domácnostech se z časových důvodů vaří méně ze základních surovin, čímž se snižuje spotřeba zelenin časově náročných na úpravu, jako je např. hlávkové zelí, celer, hlávková kapusta, pór a červená řepa. Naproti tomu se zvyšuje spotřeba salátů, kedlubnů, ředkviček, paprik a chřestu a začíná se rovněž zvyšovat poptávka po koktejlových a cherry rajčatech.

Vývoj roční spotřeby zeleniny v hodnotě čerstvé (včetně výrobků) podle druhů na jednoho obyvatele v ČR v kg

Druh zeleniny	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Celer	2,3	2,1	1,7	1,3	1,5	1,6	1,5	1,6	2,3	1,4	1,5	1,5
Cibule	11,0	10,6	11,2	9,9	8,8	11,5	9,3	10,0	10,5	11,9	10,4	9,9
Česnek	1,2	1,2	1,1	0,8	0,9	1,0	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8	0,8
Fazolové lusky	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3
Hrachové lusky●	0,9	0,7	0,9	0,7	0,5	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Kapusta	1,8	1,6	1,2	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Kedlubny	2,6	2,5	2,2	1,8	1,9	1,9	2,0	2,5	2,5	2,5	2,4	2,2
Květák	4,1	3,9	3,4	3,2	3,2	3,6	2,5	2,5	2,9	3,0	2,6	2,5
Melouny	5,3	4,9	5,7	7,3	7,7	5,8	8,8	7,3	6,8	7,0	7,4	7,8
Mrkev	8,8	7,4	6,9	6,6	6,1	6,5	6,2	6,0	6,6	6,2	6,6	6,5
Okurky nakládačky	3,8	2,9	3,1	3,3	2,7	1,8	2,2	2,8	2,6	2,4	2,2	3,0
Okurky salátové	6,6	6,1	5,5	5,7	5,5	4,6	6,4	7,4	6,8	7,3	7,4	7,1
Paprika zelenin.	4,0	4,0	4,3	5,1	4,8	4,6	5,1	5,4	4,8	4,9	6,1	5,5
Petržel	1,8	1,6	1,6	1,1	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6	0,6
Rajčata	8,9	8,9	9,4	9,7	12,6	9,3	10,3	12,0	12,5	12,2	11,0	10,4
Saláty listové	1,0	1,1	0,9	1,0	1,2	1,3	1,4	1,7	1,8	2,3	2,6	2,1
Špenát	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9	0,9	0,7	0,5	0,5	0,8	0,7	0,7
Zelí hlávk. bílé a červené	14,1	14,5	12,7	10,5	11,0	14,0	8,3	8,8	8,6	8,8	7,5	7,2
Ostatní zelenina	4,9	6,7	7,9	7,5	7,0	7,0	8,1	8,1	8,7	7,5	8,4	8,6
Houby	1,4	1,4	1,6	1,5	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,8	1,8	2,2

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ● - vylouštěná hrachová zrna

Podle evropského statistického úřadu Eurostat byl v období let 2002 – 2006 výrazný rozdíl ve spotřebě ovoce a zeleniny mezi zeměmi s nejvyšší a nejnižší spotřebou na osobu. Nejvyšší roční spotřeba těchto komodit je v Řecku (přes 120 kg/osoba), následuje Francie, Dánsko a Itálie. Naopak nejméně zeleniny (tzn. méně než 40 kg/osoba) se ročně spotřebuje v Litvě, Bulharsku a Velké Británii. Extrémní rozdíl mezi severní a jižní Evropou je ve spotřebě čerstvých rajčat, kdy se v Řecku spotřebuje kolem 60 kg/osoba/rok, v Litvě jen 3 kg/osoba/rok.

V současné době Organizace Spojených národů pro výživu a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace (WHO) vedou kampaň, která má pomoci zajistit na celém světě větší nabídku, dostupnost a zvýšení konzumace zeleniny a ovoce. Zelenina, podobně jako ovoce, je významným zdrojem řady látek nezbytných pro zdravou výživu lidí. Přesto jejich spotřeba nedosahuje dostatečné úrovně. V celosvětovém průměru se momentálně konzumuje výrazně méně ovoce a zeleniny než je minimální doporučené množství, stanovené Světovou zdravotnickou organizací, tj. 400 gramů na osobu za den. Předpokládá se, že většina lidí denně přijímá jen asi 20 až 50 % tohoto doporučeného množství. I když se za posledních padesát let změnila stravovací návyky lidí – na úkor obilovin a luštěnin rostl podíl rostlinných olejů, cukru a masa – podíl ovoce a zeleniny se zvýšil jen mírně a tento trend pokračuje. Světová zdravotnická organizace řadí nízkou konzumaci ovoce a zeleniny na šesté místo mezi dvacet nejrizikovějších faktorů, způsobujících předčasná úmrtí. Konzumace této skupiny potravin zajišťuje přísun důležitých látek do organismu, jako jsou např. vitamíny A, B, C a E, vláknina a další antioxidačně působící látky.

CENOVÝ VÝVOJ ZELENINY V ČR

Ceny zemědělských výrobců

Ceny zemědělských výrobců zeleniny (CZV) v roce 2011 se po prudkém vzrůstu v předchozím roce snížily o 24 %. Poklesly CZV prakticky u všech sledovaných druhů zeleniny. K největšímu meziročnímu snížení ceny došlo u hlávkového zelí bílého (-38 %), celeru (-32 %), rajčat (-29 %), hlávkového zelí červeného (-26 %), petržele (-22 %) a cibule (-18 %). K nárůstu ceny došlo zejména u česneku (+92 %) a dále u póru (+11 %). Na výrazném poklesu CZV se podílela jak dobrá sklizeň zeleniny v roce 2011, tak velmi vysoká úroveň CZV v předchozím roce.

Od počátku roku 2012 se průměrné CZV pohybovaly u většiny sledovaných druhů nad úrovní cen stejného období roku 2011, a to především u hlávkové kapusty, rajčat, česneku a kvěťáku, zvýšily se rovněž CZV hlávkového zelí bílého, salátů i petržele. Naproti tomu k poklesu cen došlo u kedluben, ředkviček, cibule a mrkve.

Průměrné roční ceny zemědělských výrobců v ČR v Kč/t

Druh zeleniny	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Celer bez natě	8 597	7 176	9 905	9 400	8 405	7 861	11 502	7 829	7 901
Cibule suchá	7 024	3 119	5 311	7 688	5 307	4 325	6 320	5 212	4 822
Česnek	40 131	44 744	43 268	53 622	66 183	58 423	59 340	113 892	148 499
Kapusta hlávková ²⁾	5 693	5 857	7 264	7 028	6 379	5 967	8 166	5 953	8 375
Kedlubny bez natě	21 223	23 641	22 407	-	24 000	23 231	25 597	21 597	16 031
Kedlubny s natí ¹⁾	28 895	30 861	26 156	22 266	21 905	20 332	23 239	21 162	19 908
Kvěťák	10 490	12 386	12 939	12 094	11 171	10 902	14 127	10 870	12 434
Mrkev bez natě	5 618	5 306	6 328	6 515	6 107	4 655	6 509	5 400	5 113
Okurky nakládačky	13 630	10 657	11 237	13 000	-	14 166	14 000	13 000	-
Okurky salátové	18 474	17 740	16 527	19 723	19 203	17 772	18 786	18 832	18 102
Paprika zeleninová	16 303	13 480	16 846	17 067	18 291	14 023	18 603	15 188	16 344
Petržel bez natě	11 107	10 377	12 967	13 503	14 351	15 871	18 203	14 113	15 307
Pór	13 785	14 044	15 478	12 936	12 026	11 064	13 510	15 000	-
Rajčata	16 169	21 748	19 239	19 986	18 597	17 502	20 716	14 616	20 777
Ředkvička ³⁾	38 503	33 240	28 069	26 966	26 996	28 877	30 152	29 740	25 677
Salát ⁴⁾	32 503	33 586	34 667	27 293	23 498	21 487	28 639	23 488	26 892
Špenát	3 256	3 232	3 323	2 451	2 450	2 462	2 492	2 505	2 601
Zelí hlávk. červené ⁵⁾	4 355	4 650	6 628	6 216	4 801	4 573	7 012	5 189	5 050
Zelí hlávkové bílé ⁵⁾	3 007	4 496	5 054	4 577	3 520	3 246	4 996	3 100	3 724

Pramen: ČSÚ

Poznámka: ¹⁾ 6 ks = 1 kg, ²⁾ 1 ks = 1 kg, ³⁾ 6 svazků = 1 kg, ⁴⁾ 6 ks = 1 kg, ⁵⁾ 1 ks = 1 kg

*průměr za období leden – říjen 2012

Spotřebitelské ceny

Spotřebitelské ceny se v roce 2011 v porovnání s předchozím rokem rovněž snížily, avšak proti CZV podstatně méně (index 2011/10 činil 92,9). Meziročně nejvíce klesla spotřebitelská cena u salátových okurek (-25 %), brokolice (-21 %), kvěťáku (-14 %) a cibule (-10 %). Oproti pohybu CZV se snížila průměrná spotřebitelská cena rajčat (-28 %) a naopak mírně vzrostla u celeru a česneku.

Průměrné spotřebitelské ceny v období od ledna do října roku 2012 vykazují nárůst zejména u okurek salátových, mrkve, papriky a brokolice, snížení naopak u celeru, hlávkového zelí bílého, cibule a česneku.

Průměrné roční spotřebitelské ceny vybraných druhů zeleniny v ČR v Kč/kg

Druh zeleniny	MJ	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Brokolice	kus	-	-	-	-	22,56	22,86	24,53	19,41	21,03
Celer	kg	20,60	17,26	26,20	24,34	20,32	20,95	28,10	29,37	17,65
Cibule suchá	kg	12,64	7,95	12,29	15,76	12,75	10,45	16,55	14,96	12,34
Česnek	kg	48,02	66,03	84,74	91,34	84,82	81,11	111,13	123,82	102,36
Květák	kus	24,95	29,26	29,45	28,36	28,64	31,42	33,37	28,66	29,53
Melouny	kg	29,70	23,21	22,91	25,06	25,44	24,32	21,67	27,17	21,99
Mrkev bez natě	kg	12,35	13,08	14,41	14,11	16,36	16,53	15,66	16,46	18,15
Okurky salátové	kg	36,21	36,22	37,71	37,74	35,88	40,57	40,50	30,41	34,70
Paprika zeleninová	kg	70,17	58,96	57,42	67,83	61,59	51,82	62,49	53,44	60,35
Rajčata	kg	33,79	38,94	35,49	40,41	36,38	34,99	42,29	30,29	41,63
Zelí bílé	kg	6,42	8,49	10,34	9,70	11,73	7,94	13,00	13,57	8,91

Pramen: ČSÚ

Poznámka: *průměr za období leden – říjen 2012

ZAHRANIČNÍ OBCHOD SE ZELENINOU V ČR**DOVOZ**

Trend stálého zvyšování dovozů čerstvé zeleniny do ČR v roce 2011 stagnoval na 568,2 tis. t, hodnota dovezené zeleniny meziročně poklesla o 11 % na hodnotu 8,3 mld. Kč, což je zejména důsledek již zmíněné krize ohledně paniky kolem výskytu bakterie E.coli, kdy se zelenina na trzích všech států EU obchodovala za minimální ceny.

Ze zemí EU pocházelo 514,0 tis. t čerstvé zeleniny, což představovalo 90,5% podíl z celkového objemu dovezené zeleniny. Nejvíce zeleniny pocházelo tradičně z Nizozemska (112,6 tis. t, tj. 10% meziroční pokles), a to zejména rajčata, cibule, salátové okurky, papriky, mrkev a hlávkové zelí. Druhým největším dodavatelem bylo Španělsko (99,8 tis. t, tj. 7% nárůst), jehož hlavními vývozními komoditami do ČR byly rajčata, salátové okurky, melouny, papriky a saláty. Třetím významným dodavatelem bylo Německo (80,9 tis. t, tj. 11% meziroční snížení), odkud byla dodávána zejména cibule, okurky, hlávkové zelí, rajčata, melouny a kedlubny. Dalšími významnými dodavateli čerstvé zeleniny bylo Polsko (51,2 tis. t, meziroční nárůst o 31 %), Itálie (44,1 tis. t, tj. téměř 7% nárůst oproti předchozímu roku) a Maďarsko (31,0 tis. t, tj. 10% pokles).

V období od ledna do srpna 2012 bylo do ČR dovezeno celkem 398,6 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 4,5 % méně než bylo dovezeno za stejné období předchozího roku). Ze zemí EU bylo dodáno celkem 359,7 tis. t (tj. o 3,3 % méně než v roce 2011), což představuje 90,3% podíl z celkového objemu dovozu čerstvé zeleniny. Nejvíce zeleniny pocházelo z Nizozemska (76,2 tis. t, tj. meziroční pokles o 15,8 %), Španělska (71,2 tis. t, tj. +2,6 %), Německa (51,0 tis. t, tj. -5,2 %), Itálie (42,6 tis. t, tj. +6,8 %), Polska (36,9 tis. t, tj. 35,2 %) a Maďarska (26,4 tis. t, tj. +15,8 %).

Dovoz čerstvé zeleniny do ČR

Druh	2009	2010	2011	2012*	2009	2010	2011	2012*
ZELENINA CELKEM	v tunách				v tis. Kč			
	553 355	567 779	568 166	398 563	7 930 712	9 307 266	8 284 735	6 270 007
Z toho:								
Celer hlízový	5 423	6 266	6 765	5 050	47 400	73 149	96 568	34 515
Celer ne hlízový	1 275	1 491	1 589	1 241	17 242	26 348	31 414	18 940
Cibule	59 180	64 944	59 411	35 404	315 234	584 394	436 731	193 141
Cibule-šalotka	386	160	217	123	4 888	5 011	7 715	4 645
Čekanka	143	131	121	117	4 763	5 029	4 284	5 585
Česnek	5 979	5 705	5 950	4 730	251 134	380 157	394 134	239 518
Fazole	114	145	352	204	5 770	7 784	10 600	7 549
Fenykl hlíznatý	127	113	133		4 079	2 871	3 398	
Hrách	547	423	856	744	22 885	18 556	29 736	27 152
Chřest	331	298	437	437	20 107	19 131	31 377	31 826
Kapusta růžičková	831	837	883	311	13 265	16 268	13 288	5 860
Kapusta hlávk., pekingské zelí, kedlubny apod.	24 101	20 581	21 340	15 944	276 039	293 991	267 670	193 670
Křen	1 005	900	1 589	1 041	26 806	35 775	58 482	22 292
Kukuřice cukrová	607	636	1 203	486	11 002	17 996	17 238	15 030
Květák a brokolice	24 715	24 433	29 292	19 333	350 779	393 039	392 864	292 364
Lilek	1 730	1 779	1 912	1 476	39 572	45 864	43 291	31 339
Melouny	85 284	91 478	84 719	77 287	586 576	691 729	587 374	604 625
Mrkev	39 081	42 187	39 688	29 647	344 042	301 230	311 403	259 178
Okurky nakládačky	7 424	8 055	6 836	8 175	60 026	54 256	39 901	69 611
Okurky salátové	73 528	75 380	75 274	49 714	953 961	997 652	809 160	707 133
Paprika zeleninová	54 714	50 283	51 924	31 772	1 403 199	1 547 352	1 430 594	1 041 739
Pór	8 613	8 939	8 800	5 170	143 697	166 391	118 438	92 987
Rajčata	94 748	92 607	100 436	64 388	2 142 917	2 557 297	2 103 212	1 648 059
Ředkvička, řepa salát.	16 132	15 814	17 847	12 016	210 281	217 734	207 049	156 981
Salát hlávkový	13 348	12 982	15 796	9 510	310 881	330 017	326 322	241 273
Salát ostatní	4 421	4 166	4 835	2 527	116 174	147 665	123 291	72 773
Špenát	344	422	483	289	17 723	22 250	26 812	17 891
Tykve ost.	1 995	1 913	2 556	182	35 986	45 394	42 437	8 251
Tykve - cukety	-	-	-	1 743	-	-	-	37 456
Zelí bílé, červené	23 664	30 919	21 869	15 258	85 458	175 658	161 941	53 661

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2012

VÝVOZ

V roce 2011 vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR meziročně poklesl o 7,3 % na objem 91,9 tis. t, přičemž do zemí EU směřovalo 91,4 tis. t zeleniny. Největším odběratelem čerstvé zeleniny bylo tradičně Slovensko, kam směřovalo celkem 68,6 tis. t (tj. meziroční pokles o 12 %), a to zejména rajčata, cibule, melouny, hlávkové zelí, salátové okurky, řepa salátová a ředkvičky. Naproti tomu dodávky čerstvé zeleniny do Německa meziročně vzrostly o 34 % na 8,2 tis. t, přičemž největší objemy byly zaznamenány u okurek nakládaček, čerstvého hrášku, listových salátů, mrkve a cibule. Třetím největším odběratelem bylo Polsko, kam se vyvezlo 4,4 tis. t zeleniny (tj. -30 %), zejména hrášek, mrkev, květák, listové saláty a rajčata. Dále pak

Rumunsko, kam směřovalo 3,2 tis. t (především mrkev, salátové okurky, rajčata, květák a česnek).

Za období od ledna do srpna 2012 bylo z ČR vyvezeno 65,1 tis. t čerstvé zeleniny (tj. o 5 % méně než bylo vyvezeno za stejné období minulého roku), přičemž do zemí EU směřovalo 64,9 tis. t (tj. meziroční 5% pokles). Nejvýznamnějším odběratelem je opět Slovensko (47,6 tis. t, což představuje meziroční pokles o 9 %), dále pak Německo (6,1 tis. t, tj. -14 %), Polsko (2,6 tis. t, tj. -10 %), Rumunsko (2,3 tis. t, tj. + 35 %) a Maďarsko (1,5 tis. t, tj. +25 %).

Vývoz čerstvé zeleniny z ČR

Druh	2009	2010	2011	2012*	2009	2010	2011	2012*
ZELENINA	v tunách				v tis. Kč			
CELKEM	89 276	99 074	91 868	65 110	1 338 119	1 765 135	1 615 017	1 172 798
Z toho:								
Celer hlízový	1 800	1 408	1 716	1 697	21 315	22 294	27 273	16 261
Cibule	8 567	9 678	8 971	7 536	77 497	121 078	94 688	48 630
Čekanka	52	22	46	20	1 956	1 046	840	1 225
Česnek	778	679	1 055	1 071	39 730	54 477	76 391	58 594
Hrách	2 938	2 697	2 541	1 671	23 496	16 078	20 710	15 570
Chřest	140	78	48	50	6 269	5 187	5 007	4 989
Kapusta růžičková	106	133	92	41	2 056	3 094	2 190	764
Kapusta hlávková, pekingské zelí, kedlubny	3 377	2 933	3 572	2 701	51 008	58 180	54 464	42 253
Květák a brokolice	3 343	3 226	4 243	2 722	66 844	73 004	79 264	49 932
Melouny	7 435	18 679	9 524	8 909	66 981	138 119	79 286	82 541
Mrkev	10 494	10 569	10 750	6 723	110 763	100 377	105 222	80 465
Okurky nakládačky	3 010	4 143	5 767	5 508	17 778	24 349	27 683	23 236
Okurky salátové	5 861	7 068	6 747	4 014	112 032	135 318	103 584	76 898
Paprika zeleninová	4 780	5 921	7 005	3 695	151 303	208 735	218 523	147 965
Pór	1 172	1 317	646	743	30 572	35 130	24 361	22 266
Rajčata	20 022	13 839	11 570	7 179	288 012	419 354	344 656	247 683
Salát hlávkový	3 298	3 720	4 057	2 124	92 516	101 348	91 781	70 179
Salát ostatní	767	1 029	1 218	592	28 249	46 676	38 012	21 331
Ředkvička, řepa salát.	2 409	2 914	3 710	2 696	48 608	60 392	63 587	48 542
Zelí bílé, červené	6 604	7 060	6 003	3 585	32 680	61 721	54 772	22 676

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2012

Celková bilance zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou je vysoce pasivní. Úhrnné pasivum v roce 2011 se v porovnání s předchozím rokem výrazně snížilo o 12 % na 6,6 mld. Kč.

Saldo zahraničního obchodu ČR s čerstvou zeleninou

Jednotky	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Tuny	-412 225	-452 214	-446 369	-447 883	-464 079	-468 705	-476 298	-333 453
Tis. Kč	-5 304 528	-6 420 398	-6 761 911	-6 215 155	-6 592 593	-7 542 131	-6 633 237	-5 097 209

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: *údaje za období leden – srpen 2012

PŘEHLEDY O UŽITÍ ZELENINY

Bilance produkce a užití cibule v ČR (tis. t)

Ukazatel	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Domácí produkce celkem	40,4	52,4	48,3	43,2	54,3
z toho: tržní produkce	35,8	43,1	47,1	39,6	53,6
samozásobení	4,6	9,3	1,2	3,6	0,7
Dovoz	65,1	58,3	62,9	65,1	52,5
Celková nabídka	105,5	110,7	111,2	108,3	106,8
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	89,0	88,1	99,0	92,9	91,5
Samozásobení (snížené o ztráty)	4,1	8,4	1,1	3,4	0,6
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	2,3	6,6	1,1	3,2	4,4
Vývoz	10,1	7,6	10,0	8,8	10,3
Celkové užití	105,5	110,7	111,2	108,3	106,8

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 8. do 31. 7.

Bilance produkce a užití mrkve v ČR (tis. t)

Ukazatel	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Domácí produkce celkem	39,5	34,4	32,0	27,7	33,2
z toho: tržní produkce	34,2	31,9	26,3	18,6	24,4
samozásobení	5,3	2,5	5,7	9,1	8,8
Dovoz	37,5	36,6	42,4	41,5	38,4
Celková nabídka	77,0	71,0	74,4	69,2	71,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	61,1	58,4	57,7	50,1	55,8
Samozásobení (snížené o ztráty)	4,9	2,3	5,4	7,7	8,4
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	2,1	1,0	0,2	1,1	3,9
Vývoz	8,9	9,3	11,1	10,3	11,3
Celkové užití	77,0	71,0	74,4	69,2	71,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

Bilance produkce a užití hlávkového zelí v ČR (tis. t)

Ukazatel	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
Domácí produkce celkem	57,9	56,7	50,7	40,7	62,9
z toho: tržní produkce	54,6	54,7	49,7	36,6	60,9
samozásobení	3,3	2,0	1,0	4,1	2,0
Dovoz	25,4	23,5	24,1	29,0	21,7
Celková nabídka	83,3	80,2	74,8	69,7	84,6
Dodávky na trh a zprac. průmyslu	72,5	67,7	61,5	59,1	74,8
Samozásobení (snížené o ztráty)	3,0	1,9	1,0	3,7	2,0
Ztráty celkem včetně nerealizovaného objemu z tržní produkce	2,1	6,0	3,8	0,3	2,4
Vývoz	5,7	4,6	8,5	6,6	5,4
Celkové užití	83,3	80,2	74,8	69,7	84,6

Pramen: ČSÚ, ZUČM, Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: marketingový rok od 1. 9. do 31. 8.

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Zahraniční obchod ČR se zpracovanou zeleninou

Dovoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	49 352	858 444	54 155	947 606	53 091	935 350	33 317	633 142
Z toho:								
fazole	2 264	32 884	2 705	43 837	2 976	50 321	1 807	31 119
hrách	1 609	30 582	2 306	42 544	2 823	50 476	2 012	37 554
chřest	45	4 019	52	5 226	43	3 155	38	3 373
kukuřice cukrová	3 193	66 549	3 615	71 971	3 273	73 795	2 115	48 751
luštěniny ostatní	702	11 010	261	6 498	104	2 846	154	3 181
paprika	1 065	22 792	1 232	27 333	1 352	29 741	719	15 778
rajčata	422	4 910	282	3 717	346	6 937	247	5 777
špenát	3 904	69 706	4 911	85 410	4 130	76 521	3 072	57 691
zelí kysané, kapary, aj.	3 169	41 078	2 987	38 846	1 696	29 887	732	11 612
zelenina ostatní	20 465	285 585	21 132	311 694	25 700	399 850	15 783	261 306
zeleninové směsi	12 495	289 128	14 671	314 862	10 029	206 384	6 534	153 784

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	4 416	25 616	890	8 965	5 486	15 782	2 232	9 672
Z toho:								
cibule	3 772	16 630	661	4 369	5 215	10 679	2 067	5 682
kukuřice cukrová	50	1 242	60	1 171	37	1 235	6	195
okurky salátové a nakládačky	546	6 882	144	1 941	209	2 711	140	2 124
papriky	3	213	5	266	0,5	70	4	302
zelenina ostatní	42	412	17	962	16	710	11	1 115
zeleninové směsi	0,5	28	3	240	9	377	3	210

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz sušené zeleniny (skup. 0712)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	2 791	147 405	3 356	184 704	3 608	219 321	2 494	151 299
Z toho:								
cibule	810	44 116	1 024	51 196	1 049	55 742	709	36 667
kukuřice cukrová	2	397	88	765	4	980	0,8	148
mrkev	223	9 770	167	7 510	207	9 394	135	5 925
rajčata	273	18 637	261	20 755	273	24 456	218	19 954
zelenina ost. vč. směsí	1 482	74 485	1 815	104 478	2 075	128 748	1 430	88 604

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové (skup. 2001)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	25 078	459 984	24 367	434 214	20 868	371 721	13 508	243 601
Z toho:								
kukuřice cukrová	199	4 928	210	6 790	256	9 036	218	4 057
okurky nakládačky	16 139	270 817	16 333	251 433	12 550	188 145	7 204	106 458
paprika, ne lusky	296	13 046	322	10 534	265	13 338	287	10 062
paprika sladká	2 499	59 153	2 977	71 327	2 578	59 750	1 685	39 748
zelenina ostatní	5 945	112 037	4 524	94 220	5 218	101 451	4 114	83 276

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	17 759	390 179	23 187	391 315	22 208	370 352	13 968	254 269
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	1 367	11 155	1 070	10 718	1 698	17 119	867	8 727
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	10 406	202 098	6 894	236 056	9 238	246 311	6 761	192 227
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	1 455	60 537	1 413	60 115	1 382	54 683	406	15 653

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Dovoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmražené (skup. 2005)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	29 599	683 922	30 309	657 055	37 875	767 211	19 953	435 563
Z toho:								
zelenina homogenizovaná	2 004	143 809	1 200	88 479	1 269	103 432	776	57 027
zelí kysané	7 992	94 115	8 573	102 694	11 944	148 207	5 270	62 260
hrách	2 798	57 526	3 944	77 145	3 318	66 657	1 826	38 339
fazole vyloupané	6 082	106 829	5 495	103 574	7 497	113 607	4 967	81 818
fazole ostatní	812	17 250	976	20 210	1 111	19 718	626	14 338
bambusové výhonky	1 186	13 609	1 163	12 672	1 615	19 445	1 004	12 385
chřest	132	7 048	123	5 859	125	5 826	55	2 895
kukuřice cukrová	3 567	96 544	4 045	103 446	4 417	105 211	2 231	63 239
artyčoky	91	4 516	81	4 196	210	5 416	62	3 947
zeleninové směsi	2 388	75 497	2 254	66 472	3 570	99 728	2 119	59 173
ostatní zelenina	2 044	53 249	1 907	56 183	2 119	58 640	959	33 120

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz zeleniny konzervované, vařené, zmrazené (skup. 0710, 2004)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	13 068	259 584	9 103	198 235	10 054	204 671	9 169	138 997
Z toho:								
fazole	724	15 066	341	7 638	532	11 544	298	6 672
hrách	165	3 181	327	6 804	424	9 489	312	5 830
kukuřice cukrová	772	12 084	514	7 716	280	7 254	316	7 202
paprika	215	6 247	112	4 752	50	1 970	13	501
špenát	630	11 087	797	6 846	696	12 431	533	7 632
zelí kysané, kapary aj.	26	787	84	2 535	290	11 049	109	3 877
zelenina ostatní	3 489	86 071	2 416	63 836	2 877	67 782	2 330	52 158
zeleninové směsi	7 030	124 013	4 471	90 976	4 882	82 232	5 251	54 749

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz zeleniny prozatímně konzervované SO₂ nebo sířenou vodou, nevhodné v tomto stavu k požívání (skup. 0711)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	0,9	55	7	153	10	212	6	145
Okurky salátové a nakládačky	0,4	13	0,3	9	0	0	5	51
Papriky	0,1	22	6	110	10	188	1	77
Zelenina ostatní	0,3	17	1	26	0	0	-	-

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz sušené zeleniny z ČR (skup. 0712)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	659	43 000	810	47 460	1 306	86 705	543	67 846
Z toho:								
cibule	97	6 005	120	8 309	170	10 588	173	10 674
mrkev	88	2 285	89	2 504	104	3 094	57	1 801
rajčata	2	239	4	500	7	1 240	6	1 131
zelenina ost. včetně směsí	472	34 365	595	36 091	406	68 810	307	54 233

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz zeleniny konzervované v octě nebo v kyselině octové z ČR (skup. 2001)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	9 428	218 212	8 185	181 074	9 189	200 844	5 385	129 992
Z toho:								
kukuřice cukrová	71	3 098	31	2 354	34	2 115	72	3 950
okurky nakládačky	4 569	90 894	3 849	66 608	4 186	72 210	2 558	45 313
paprika, ne lusky	350	14 830	380	14 812	423	16 059	233	9 715
paprika sladká	1 195	32 365	848	22 481	1 531	40 543	986	26 839
zelenina ost.	3 244	77 025	3 076	74 819	3 014	69 918	1 510	44 176

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz ostatních výrobků ze zeleniny

Druh výrobku	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
Rajčata konzervovaná ne v octě (skup. 2002)	5 638	146 175	5 420	99 541	6 307	127 575	3 728	82 519
Šťáva z rajských jablek (skup. 2009 50)	212	2 122	123	1 151	130	1 386	134	1 603
Kečupy a jiné omáčky z rajčat (skup. 2103 20)	16 908	372 531	17 126	365 152	15 710	369 739	13 337	306 823
Kukuřice konzervovaná, ne v alkoholu, neslazená (pol. 2008 9985)	3 021	139 111	2 552	112 761	2 606	111 180	1 865	75 857

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Vývoz zeleniny konzervované jinak než v octě nebo v kyselině octové, nezmrazené z ČR (skup. 2005)

Druh zeleniny	2009		2010		2011		2012*	
	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč	tuny	tis. Kč
CELKEM	4 746	110 388	5 351	128 116	6 305	163 489	3 561	94 486
Z toho:								
zelenina homogeniz.	247	10 229	249	9 844	240	10 056	141	6 781
zelí kysané	1 073	16 096	1 257	18 366	1 042	18 053	693	9 590
hrách	449	8 410	487	10 805	860	17 400	585	10 430
fazole vyloupané	818	17 744	507	17 366	930	21 878	702	14 875
fazole ostatní	134	3 028	153	3 176	106	3 166	132	2 257
kukuřice cukrová	163	5 014	274	8 470	276	8 978	154	4 582
zeleninové směsi	701	19 612	1 411	35 028	2 084	51 662	455	22 620
ostatní zelenina	945	23 352	981	21 700	654	27 047	608	19 689

Pramen: Statistika zahraničního obchodu

Poznámka: * údaje za období od ledna do srpna 2012

Příloha č. 2 – Porovnání finančního vyjádření produkce zeleniny v ČR

Druh zeleniny	2008			2009			2010			2011			2011/10 v %
	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	Kč/t	tuny	mil. Kč	
Brokolice	nesled.	504	nesled.	15 000	486	7,29	20 000	352	7,04	20 000	550	11,00	+56
Celer	5 160	10 137	52,31	8 243	8 747	72,10	11 300	5 586	63,12	8 600	9 288	79,88	+27
Cibule	5 307	43 120	228,84	4 378	47 110	206,25	7 400	39 571	292,82	5 600	53 568	299,98	+2
Česnek	66 183	560	37,06	58 233	428	24,95	95 000	429	40,75	140 000	1 035	144,90	+255
Fazolové lusky	nesled.	1 408	nesled.	20 000	391	7,82	25 000	696	17,4	22 000	574	12,63	-27
Hrách konzumní	6 929	5 640	39,08	7 000	3 636	25,45	7 300	3 774	27,55	7 600	4 588	49,39	+79
Chřest	nesled.	1 134	nesled.	75 000	768	57,57	75 000	756	56,70	75 000	812	60,90	+7
Kapusta hlávková	6 379	4 060	25,90	5 946	3 851	22,90	7 900	2 832	22,37	7 500	3 105	23,29	+4
Kedlubny	24 000	6 100	146,40	22 332	7 031	157,02	22 330	5 580	124,60	14 700	5 952	87,49	-30
Kukuřice cukrová	nesled.	9 500	nesled.	10 000	4 267	42,67	10 000	1 824	18,24	10 000	4 116	41,16	+126
Květák	11 171	7 000	78,20	10 891	4 042	44,02	14 000	4 045	56,63	12 000	4 498	53,98	-5
Mrkev	6 107	31 900	194,81	4 601	26 316	121,08	6 500	18 630	121,10	6 500	24 355	158,31	+31
Okurky nakládačky	13 400	9 240	123,82	14 166	5 627	79,71	15 000	10 656	159,84	13 000	12 915	167,89	+5
Okurky salátové – polní	19 203	8 400	161,31	17 834	2 895	51,63	19 400	2 832	54,94	6 000	4 949	29,69	-46
Paprika zeleninová – polní	18 291	9 100	166,45	14 106	11 661	164,49	15 700	7 619	119,62	14 500	10 614	153,90	+29
Pastinák	9 370	1 900	17,80	10 000	1 020	10,20	14 300	1 100	15,73	13 000	1 040	13,52	-14
Petržel	14 351	5 760	82,66	15 526	3 902	60,57	19 400	3 123	60,59	18 000	5 328	95,90	+58
Pór	12 026	834	10,03	12 000	877	10,53	13 800	422	5,82	12 000	345	4,14	-29
Rajčata – polní	18 597	23 220	431,82	17 743	20 420	362,32	20 900	12 448	260,16	9 000	15 796	142,16	-45
Ředkvička	26 996	6 135	165,62	28 877	6 542	188,90	28 900	5 399	156,03	30 000	6 500	195,00	+25
Řepa salátová	nesled.	3 680	nesled.	8 000	3 116	24,93	7 000	828	5,80	5 500	2 376	13,07	+125
Saláty (i barevné)	23 498	8 450	198,56	21 474	11 934	256,27	21 500	7 563	162,60	11 000	12 880	141,68	-13
Špenát	2 450	3 822	9,36	2 462	3 426	8,43	2 400	2 371	5,69	2 500	5 415	13,54	+138
Zelí hlávkové	3 894	54 700	213,00	3 842	49 721	191,03	5 600	40 926	205,06	4 000	60 874	243,50	+19
Zelí pekinské	nesled.	7 175	nesled.	10 000	3 190	31,90	10 300	2 678	27,58	6 000	2 460	14,76	-46
Zelenina ostatní	nesled.	2 977	nesled.	nesled.	4 286	nesled.	nesled.	2 546	nesled.	nesled.	3 553	nesled.	-
CELKEM	-	266 456	2 383,03	-	235 690	2 230,03	-	180 279	2 087,78	-	257 486	2 251,66	+8

Pramen: ZUČM na základě vlastního šetření a propočtů

Příloha č. 3 – Důležité kontakty

Český statistický úřad

Na padesátém 81
100 82 Praha 10 – Strašnice
telefon: 274 051 111 (ústředna)
<http://www.czso.cz>

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Mánesova 75
120 56 Praha 2
tel.: 222 000 222
<http://www.uzei.cz>

Generální ředitelství cel

Budějovická 7
140 96 Praha 4
telefon: 261 331 111
<http://www.cs.mfcr.cz>

Ministerstvo zemědělství ČR

Těšnov 17
117 05 Praha 1
telefon: 221 811 111
<http://www.eagri.cz>

Zelinářská unie Čech a Moravy, o.s.

Krapkova 3
779 00 Olomouc
telefon: 585 413 619
<http://www.zelinarska-unie.cz>

Státní zemědělská a potravinářská inspekce ústřední inspektorát (SZPI)

Květná 15
603 00 Brno
telefon: 543 540 111
<http://www.szpi.gov.cz>

Státní zemědělský intervenční fond

Ve Smečkách 33
110 00 Praha 1
telefon: 222 871 556
<http://www.szif.cz>

Státní rostlinolékařská správa

Těšnov 17
117 05 Praha 1
telefon: 221 812 686
<http://www.srs.cz>

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Hroznová 2
656 06 Brno
telefon: 543 548 111
<http://www.ukzuz.cz>